5.6

RUDIMENTA
LINGUAE UMBRICAE

EX INSCRIPTIONIBUS ANTIQUIS ENODATA.

PARTICULA VI.

IGUVINARUM TABULARUM SEXTAM SEPTIMAMQUE ILLUSTRANS.

SCRIPSIT

Dr. G. F. GROTEFEND
LYCEI HANNOVERANI DIRECTOR.

Est quadam prodire tenus, si non datur ultra. *Horat.*

HANNOVERAE MDCCCXXXVIII.
IN LIBRARIA AULICA HAHNII.

Praefatio.

Expositis nominum verborumque Umbricorum flexionibus, nihil fere explicandum restat, nisi particularum usus, quem quidem jam saepius attigi, sed latius ostendere licet ex iis, quae in sexta septimaque tabulis quartae praeceptis addita sunt. His igitur illustrandis plurimam equidem dedi operam, qua si non omnia ad liquidum perduci potuerunt, minime est mirandum, quum et res, de quibus agitur, et verba, quibus res designantur, pari obscuritate laborent. Res enim pertinent ad auguriorum sacrorumque ritus, quos, quum omnes Romanorum libri rituales interierint, nemo scriptorum veterum satis docuit, vel, si quis Romanos ritus docuisset, vix satis intelligeremus Umbricos propter linguarum et morum quoque discrepantiam. De auguriis aliisque rebus sacris quam multa ipsi Romani non intellexerint, testes sunt Festus et Arnobius, quorum ille alites quidem, sanqualem et immissulum sive immussulum, quos augures Romanos magnae quaestionis habuisse Plinius H. N. X, 7. profitetur, interpretari conatus est, immussulum tamen quasi sanquali similiorem ab immissulo distinxisse videtur. Apud eundem legitur: »*Marspedis* sive sine *r* litera *Maspedis* in precatione so»litaurilium quid significet, ne Messalla quidem augur in explanatione auguriorum »reperire se potuisse ait;« apud Arnobium autem adversus gent. L. VII. »Quid

»sibi reliqua haec volunt magorum cohaerentia disciplinis? — quid, inquam, sibi »haec volunt? *apexabo, hirciae, silicernia, longabo?* quae sunt nomina et farci»minum genera, hirquino alia sanguine, comminutis alia inculcata pulmonibus? » — quid *fritilla,* quid *frumen,* quid *africia,* quid *gratilla, catumeum, conspo»lium, cubula?* ex quibus duo, quae prima sunt, pultum nomina, sed genere et »qualitate diversa, series vero, quae sequitur, liborum significantias continet, et »ipsis non est una eademque formatio. Non enim placet carnem *strebulam* nomi»nare, quae taurorum e coxendicibus demitur, *pulpamenta* non *assa,* quae in »verubus exta sunt, animata prius et torrefacta carbonibus, non *salsamina* deni»que, quae sunt una commixtio quadrimis copulata de frugibus, — non *magmenta,* non *augmina,* non mille species vel farciminum vel fritillarum, quibus nomina »indidistis obscura, vulgoque ut essent angustiora, fecistis.« Quae si Romanis obscura fuerunt, quid nobis eventurum speremus in explicandis Iguvinis tabulis, in quibus leguntur similia? Nihilo secius periculum aliquod faciendum est, ut saltim ea, quae intelligi possunt, enodemus.

Particula VI.

Iguvinarum tabularum sextam septimamque illustrans.

1. Illis, quae in quarta tabula continentur, sexta post prima statim verba, utrique tabulae communia, tres addit sectiones, ad auguria spectantes, quae antea mihi explicandae sunt, quam ceterarum versionem de sacrificiis adjiciam.

Versio verbalis.

Sectio prima.

VI, b, 1. *Este perscla aveis aseriater enetu:*
Isto in lustro aves auguriales indagato:

VI, b, 1. *parfa, curnase, dersva; peiqu, peica, merstu.*
parram, cornicem, dextras; picum, picam, sinistros.

VI, b, 1 sq. *Poei angla aseriata eest, eso tremnu serse*
Ubi ab aquila augurium datum est, in hoc termino secundam

VI, b, 2. *arsferture ehveltu stiplo aseriaia:*
conjuncturam evolvito litua augurali:

VI, b, 2 sq. *parfa dersva, curnaco dersva; peico mersto,*
parra dextra, cornice dextra; pico sinistro,

VI, b, 3. *peica mersta; mersta awei, mersta angla.*
pica sinistra; sinistris avibus, sinistris aquilis.

VI, b, 3 sq. *Esona arfertur eso anstiplatu ef aserio:*
In auspicabili conjunctura id confirmato his auguriis:

VI, b, 4. *parfa dersva, curnaco dersva; peico mersta,*
parra dextra, cornice dextra; pico sinistro,

VI, b, 4 sq. *peica mersta; mersta aveif, merstaf anglaf.*
pica sinistra; sinistris avibus, sinistris aquilis.

VI, b, 5. *Esona meke tote Ijoveine, esmei*
Auspicio prospero toti Iguvinae, in hoc

VI, b, 5. *stahmeï stahmeiteï, sersi pirsi sesust,*
termino terminato, feliciter siquidem cesserit,

VI, b, 5 sq. *poi angla aseriato est, erse neip mugatu,*
ubi ab aquila augurium datum est, interim nec mussato,

VI, b, 6. *nep arsir andersistu, nersa courtust, porsi*
neque amicis intercedito, nisi compleveris, prout

VI, b, 6 sq. *angla anseriato fust: sve muïeto fust,*
ab aquila augurium datum fuerit: si mussatum fuerit,

VI, b, 7. *ote pisi arsir andersesust, disler alinsust.*
aut siquidem amicis intercesseris, dictionibus secus erit.

Sectio secunda.

VI, b, 8. *Verfale pufe arsfertur trebeit ocrer peihaner,*
Addictionem quando conjunctura tribuit arcis piandae,

VI, b, 8 sq. *erse stahmito eso tuderato est angluto hondomu,*
interim terminatum illud irritum est in bono aquilae augurio,

VI, b, 9. *porsei nesimei asa deveia est anglome:*
siquidem non simul omen acceptum est in aquilae augurio:

VI, b, 9 sq. *somo porsei nesimei vapersus aviehcleir est.*
item siquidem non simul favor est ex avium auspiciis.

VI, b, 10. *Eine angluto, somo vapefe aviehclu, todcome tuder:*
Sine aquilae augurio, item favente avium auspicio, prorsus irrita res (est):

VI, b, 10 sq. *angluto hondomu, asame deveia, todcome tuder,*
in bono aquilae augurio, omine accepto, prorsus irrita res (est),

VI, b, 11. *eine todceir tuderus sei podruhpei seritu.*
nisi summis vitiis sit adoratione cantum.

Sectio tertia.

VI, b, 12. *Tuderor totcor vapersusto avieclir*
Summi vitii procuratio in avium auspiciis (fit)

VI, b, 12. *ebetrafe ooserclome, presoliafe nurpier vasirslome.*
prospero oscinum cantu, sollistumo pullorum tripudio.

VI, b, 13. *Smursime tettome Miletinar, tertiame pracopracatarum,*
Purpurea veste Mileti, tertia dibaphorum,

VI, b, 13 sq. *vapersusto avieclir carsome vestisier randeme rufrer:*
procuratio in avium auspiciis (fit) in caede victimae colore rubrae:

VI, b, 14. *tettome Noniar, tettome Salier; carsome hoier, pertome padellar.*
veste Virginis (sanctae), veste Salii in caede hostiae, paratu patellae.

VI, b, 15. *Hondra esto tudero, porsei subra screhitor sent, parfa dersva, curnaco dersva seritu:*
Dehinc isti vitio, sicut supra scripti sunt (ritus), parra dextra, cornice dextra caveto:

VI, b, 15 sq. *subra esto tudero peico mersto, peica mersta seritu.*
praeterea isti vitio pico sinistro, pica sinistra caveto.

VI, b, 16 sq. *Sve anclar procanurent, eso tremnu serse combifiatu,*
Si aquilae addixerint, in eo termino secunda combinato,

VI, b, 17. *arsferturo nomne carsitu: parfa dersva, curnaco dersva;*
conjuncturarum nomine caedito: parra dextra, cornice dextra;

VI, b, 17 sq. *peico mersto, peica meersta; mersta aveif, mersta anela.*
pico sinistro, pica sinistra; sinistris avibus, sinistris aquilis.

VI, b, 18. *Eesona tefe tote Ijovine, esmei stahmei stahmitei,*
Auspicio prospero toti Iguvinae, hoc in termino terminato,

VI, b, 18 sq. *esisco esoneir seveir, popler anferener et ocrer pihaner,*
cum his auspiciis venerationis, populi lustrandi et arcis piandae,

VI, b, 19. *perca arsmatia habitu vasor verisco treblanir.*
lituo admissionem babeto ritus per ferias treblanas.

VI, b, 19 sq. *Porsi ocrer pehaner paca ostensendi, eo iso ostendu;*
Prout arcis piandae placamina offerenda sunt, id ipsum offerto;

VI, b, 20 sq. *pusi pir pureto, cehefi dia: surur verisco tesonocir, surur verisco vehieir.*
sicut piamen incensum, cremari jube sacra: tum per ferias tesenacas, tum per ferias vehias.

2. Accuratius in illis exponitur, quid in anguriis ante sacrificia expiatoria captandis observandum sit, et prima quidem sectio, si fides habetur iis, quae in secunda hujus operis particula §. 18 sq. monui, Saturniis composita est versibus, quorum primum ibidem §. 20., secundum in superioris particulae §. 15 sq. satis illustravi. Ut autem reliqua intelligamus, in memoriam revocanda sunt, quae in secundae particulae §. 33. de combinatis Umbrorum auguriis scripsi: nullum scilicet apud Umbros ratum fuisse auspicium, nisi ante minorum avium observationes ex aquilis (*anglaf*) captum esset augurium. Hinc verba *poei angla(f) aseriato(m) est*, h. e. ubi ex aquilis anguratum s. augurium captum est, ceteris praeceptis praemittuntur, quemadmodum Seneca N. Q. II, 32. quaerit: »Cur ergo »aquilae hic honor datus est, ut magnarum rerum faceret auspicia?« Nam apud Romanos quoque volatus aquilae, cujus signum post Marium perticae longae infixum legiones in agmine gestabant, vel vulturis secundum Plut. Q. R. 90. in auguriis habebatur omnium prosperrimus, quum Tusci contra summam esse vim fulminum judicarent. De his enim Seneca N. Q. II, 34. scripsit: »Quicquid alia portendunt, interventus fulminis tollit: quic-

»quid ab hoc portenditur, fixum est, nec alterius ostenti significatione minuitur: quicquid »exta, quicquid aves minabuntur, secundo fulmine abolebitur; quicquid fulmina denuntia»tum est, nec extis, nec ave contraria refellitur.« Umbri, neque fulmina coeli, neque exta animalium valde curantes, sed avium auguriis plurimum tribuentes, non quidem de aquila praedicabant, quod Tusci de fulmine; aquilam tamen quam maxime observabant eamque *anglam* sive *anclam*, h. e. Jovis ministram ex Sabinorum lingua, vocabant: nec scio an Romani, qui *augerotum* quoque secundum Priscianum pag. 554. ed. Putsch. pro *anseriato* s. *aseriato* dicebant, Horatii C. IV, 4, 1. ministrum fulminis alitem ab *ancla* potius quam, ut Festus putabat, ab *aquilo* colore *aquilam* nominarint.

3. Quemadmodum apud Romanos *augurato* res dicebatur, de qua rite captum erat augurium, sic apud Umbros *aseriato(m) est* pro *augurium captum est* scriptum videtur; ablativo *tremnu* vero τρεπόμενόν τι, sicut ablativo *termnu* in Cortonensis arae inscriptione (partic. III, §. 24) θερόμενόν τι, designari potuit, h. e. *terminus*, qui, sicut τέρμα Graecorum apud Damminm, a verbo τρέπειν per metathesin derivandus est. Termini enim non sunt, ut Varro L. L. V, 4. scripsit, qui propter limitare iter maxime *terantur*, sed fines agrorum, quos etiam nostrates *Wenden* dicunt. Quodsi *eso* pro *esome* positum putatur, *eso tremnu* vertendum est *in hoc termino*; postpositum vero adjectivum *serse*, quia non *eso serse tremnu*, sicut *esu sorsu persondru* VI, a, 28. 31. 35., legitur, ad sequens substantivum *arsferture* referendum mihi videtur, quod, quum ab imperativo *ehveltu* h. e. *evolvito* s. ἐξέλισσε dependeat, pro accusativo *arsferturem* in feminino genere primae declinationis accipiendum est. *Sersum* Umbros pro *felici* dixisse, jam in superioribus hujus operis particulis professus sum: quemadmodum enim *sorsu* pro *socio* dici solebat, sic *sersus* respondet Latino adjectivi *secundi* etymo. *Secus* quidem et *sequior* apud recentiores Romanos in malam partem usurpantur, sed *sequester*, ut *secundus*, in bonam partem semper sumitur. Hinc verba *poei angla aseriato eest, eso tremnu serse arsferture ehveltu* interpretor: *Ubi ab aquilis augurium dotum est, in hoc rerum termino sive momento secundam conjuncturam* (e minorum avium addictione) *evolvito*. In sequentibus enim versibus non solum post verba *stiplo aseriato* h. e. *stipula augurali*, quibus lituum designari puto, *aves* enumerantur cum *aquilis*, sed additur etiam, iisdem avibus et aquilis confirmandam esse felicem conjuncturam.

4. *Esono arfertur(e)* et *esona mehe* s. *tefe*, quod VI, b, 18. legitur, eodem modo interpretanda mihi videntur, quo Graecorum αἴσιος ὄρνις et αἰσία τύχη h. e. secundi ominis auspicium et eventus. Sunt autem nomina in casu locali posita, ut *se(r)so* adverbium VI, a, 51. pro *tesę* IV, a, 13. scriptum, quod in secunda quidem particula §. 34. recte *feliciter* interpretatus esse mihi videor, sed minus probabili forsan conjectura cum verbo *sesust* h. e. (bene) *cesserit* comparavi. *Anstiplatu* est imperativus compositus, pro quo

simplex *stiplatu* s. *στεπλατα*, a *stipla* derivatus, VI, a, 51. et IV, a, 13. legitur. *Ef aserio* mihi pro *cof* s. *esof aseriof*, h. e. *his auguriis*, scriptum videtur, *esmei* vero VI, b, 5. pro *esme* s. *esame*, ut *stahmei stahmeitei* pro *στάθμη σταθμητῇ*, quibus adjectivum *sersi* additur cum clausula *pirsi sesust* h. e. siquidem successerit. *Erse* pro *interea* dictum accipio, sicut *nersa courtust* s. *covortus* verti potest *ni interea* s. *donec compleveris*; *arsir* contra dativus pluralis esse videtur ejus adjectivi, quod in precibus *ἄρσιον* s. benevolum significat. Hinc *neip mugatu nep arsir andersistu* interpretor: *neque mussato*, *neque amicis intercedito* sive *interloquitor*. Ad hoc praeceptum referenda est protasis *sve muieto* s. *mugato(m) fust*, *ote pi(r)si arsir andersesust*, pro quo perperam *andersesusp* legitur. Quemadmodum paullo antea *anseriato iust* pro *anseriato(m) fust* scriptum est, sic in fine primae sectionis *alinsust* ex *alinsiust* s. *alins fust* contractum esse videtur. Quodsi *alins* adverbio *aliter* s. *secus* respondet, *disler* vero dativus pluralis est nominis *τιζλαμ* h. e. dictio; *disler alinsust*, sicut Romanorum augurum obnuntiatio *alio die* (*fiat*) Cic. Phil. II, 33., irrita dicit loquendo fieri auspicia. Hanc interpretationem confirmare videtur secunda sectio, in qua dicitur, quibus modis irrita fiant omnia, quemadmodum tertia sectio docet, quibus ratæ fiant.

5. Secundae sectionis initium non intelligitur, nisi *trebeit*, h. e. *tribuit*, praedicatum putes subjecti *arsfertur*, *verfale* vero s. *verbale* (scilicet *indicium*) objectum, unde dependeant genitivi *ocrer peihaner* s. *arcis piandae*. Tum *pufe* s. *quando* et *erse* s. *interim* sibi respondent, sicut Latinorum particulae *etsi* et *tamen*; *verbale* vero *indicium*, sicut *argutum* apud Ciceronem de divin. II, 2. s. adjutorium, quod certum aliquid eventurum indicat, opponitur *muto*. Quemadmodum enim Romani secundum Paulum Diaconum *muta* exta appellabant, ex quibus nihil divinationis animadvertebant (cf. Cic. ad Div. XVI, 10); sic in fine tertiae tabulae *μ α τ α αφφερτυρε σι*, et in fine septimae tabulae *arfertur motar sins*, h. e. conjuncturae *mutae* sint, legitur. Etiam *stahmito* s. terminatum atque fixum et *tuderato* s. vitiosum atque irritum, quasi *tuditatum* atque *obtusum*, eodem fere modo sibi opponuntur, quo *rumentum* et *silentium* apud Romanos. Quemadmodum enim secundum Ciceronem de divin. II, 34. et Festum s. v. *sinistrum* et *silentio surgere* in auspiciis *silentium* dicebatur, quod omni vitio careret; sic *rumentum* in Auguralibus significabat interruptionem auspicii: est autem *rumentum* a *rumando* dictum, unde *rumor* deducitur et *adrumavit*, h. e. rumorem fecit sive commurmuratus est apud Paulum Diaconum et Isidorum. Secundum Glossas veteres *adrumo* et *conrumo* idem significant, quod *φημίζω* s. vulgo, et *rumigerulus* idem quod *θρυλήτης*: hinc Festus in Naevii versu Saturnio: »Simul alius »aliunde *rumitant* inter se«, verbum *rumitant* interpretatur *rumigerant*, quemadmodum Nonius Marcellus ed. Mercer. pag. 167. in Plaut. Amphitr. II, 2, 46. *rumiferant* legit pro *rumificant*. In Iguvina tabula augurii vitium *tuder* vocatur, et magnum quidem *todcom*:

tuticum enim magnum summumve significasse, ex eo intelligitur, quod Samnii oppidum *Equus tuticus* in Itin. Hierosol. p. 610. *Equus magnus* dicitur, et apud Campanos summus magistratus teste Livio XXVI, 6. ad fin. *meddix tuticus* audiebat.

6. *Todcome* quidem in casu locali positum esse videtur, ut *anglome* pro *angluto hondomu*, quo bonum aquilae augurium significari puto; sed *todcome tuder* genitivo *tuderor totcor* in tertiae sectionis initio et dativo pluralis *todceir tuderus* sub finem secundae sectionis sic respondet, quasi *todcome* nominativi locum obtineat, ut *vasetome fust* VI, a, 47. pro *vasetom fust*. Ceterum omnia tam obscura sunt, ut, quid in fine secundae sectionis dicatur, enodari nequeat, nisi *seritu* pro *seritom* et *seritom sei* s. *servatum sit* pro *cautum sit* positum putemus, ut *podruhpei* ablativus sit ejus nominis, quod Graece προςτροπὴ scribitur. Sic enim VI, b, 56. *pudrovitu* pro imperativo *purdovitu* s. πυρτυFιτυ verbi προςτροπέω s. *adoro* legitur, et Romani quoque *po* dicebant pro πρὸς s. ποτὶ in *positus*, aut literam *t* sequenti consonae assimulabant in *possideo*, *polliceor*, cet.*) Quod si admittitur, *eine* inter *todcome tuder* et *todceir tuderus* Graecae particulae *εἰ μὴ*, *nisi*, respondet, atque ante *angluto* Latinae praepositioni *sine*: nam Festus quoque *nesi* pro *sine* positum dicit in lege dedicationis arae Dianae Aventinensis. Idem Festus Catonem *nemut* pro *nisi etiam* usum esse contendit, quod mihi ex *nesimut*, ut *ni* ex *nisi*, contractum esse videtur: *simut* autem pro *simul* dici potuit, quemadmodum *simitu* saepius apud Plautum legitur, et apud Nonium Marc. II, 814. e Lucilio. Hinc in Iguvina tabula *nesimei* post *porsei*, etsi vocales literae differunt a *somo* h. e. *ἅμα* s. *ὁμοῦ*, pro *non simul* scriptum interpretor. Quodsi *asa deveia* cum casu locali *asame deveia* pro *ἀρᾷ divia* h. e. *dia*, *divina* s. ominis acceptione, *vapersus aviehcleir* vero, quia *vapefe aviehclu* s. *aviecln* VI, a, 51. vel *Fαπεφεμ αFιεκλαφε* IV, a, 14. *favente avium auspicio* significat, pro *favore ex avium auspiciis* accipitur, hic fere sensus secundae sectionis eruitur: »Licet avium addictio accesserit bono aquilae au»gurio, id tamen vitiosum est, nisi omen acceptum, summisqua vitiis adoratione cautum sit.«

7. Jam in tertia sectione docemur, quibus rebus augurii vitium procuretur atque expietur: *vapersusto(m)* enim, a *vapersus* derivatum, est quasi *favoramentum* s. *procuratio vitii*, quam, si ad ablativum *avieclir* verbum *est* suppleatur, sequentes casus locales in *ome* desinentes indicant. Hi vero non solum ipsi tam varii sunt significatus, ut vix intelligatur eorum conjunctio, sed adjectiva quoqua substantivis apposita et genere et casu tam

*) Ipsum *pomoerium*, quum Festo teste in commentario juris pontificalis *prosimurium* diceretur, si Livii I, 44. potius quam Gellii XIII, 14. et Plutarchi Rom. X, 4. definitionem spectamus, e praepositione ποτὶ pro πρὸς magis compositum, quam quasi *promurium*, ut Festus putavit, vel *postmoerium*, ut Varro L. L. V, 32, §. 143. voluit, dictum esse videtur, quanquam, teste Quintiliano Inst. orat. IX, 4, 39, *po' meridiem* dicebant antiqui, ipseque Cicero Or. 47. *pomeridianas* quadrigas, quam *postmeridianas*, libentius dixit.

differre videntur, ut nihil certi possit affirmari. Nihilo secius periculum interpretandi faciam, ut viam saltim aperiam acutioribus ad rectius explicandum. Quod ad diversas nominum flexiones in *ebetrafe ooserclome, presoliafe — vasirslome* attinet, monendum est, *fe* et *me*, pro quibus in quarta tabula etiam *φεμ* et *μεμ* legimus, eodem cum arbitrio, quo simplices consonantes *f* et *m*, et abjici et addi potuisse. Legimus enim IV, a, 9. *Fεϱυφε τϱεπλανυ* et VI, a, 47. *verofe treblano* pro plurali *verisco treblanir* VI, a, 46. vel *ferom* in Volsca inscriptione; tum IV, a, 14. *Fαπεφεμ αFιεκλυφε* et VI, a, 51. *vapefe avieclu*, ut IV, a, 16. *ακεϱυνιαμεμ* et VI, a, 52 sq. *acesoniame hebetafe* pro *ακεϱυνιε* IV, a, 43. vel *acersoniem* VII, a, 52. Quodsi syllabas *fe* et *me* abjiciamus, *ebetra ooserclo* et *presolia vasirslo* non magis inter se differunt, quam *stiplo aseriaia* VI, b, 2. vel *noctu futura* apud Macrob. S. I, 4. et *hesterna noctu* apud Gell. VIII, 1. Tum vero *ooserclome* et *vasirslome* non neutrius generis, ut *vesclom* (*vasculum*), sed feminini, ut *arvio* pro *arvia* (*arviga*), putanda sunt, etsi *vasir'sla* s. *vasircla* Latinorum *vaticinio*, ut *ooercla* quasi *oscinio*, respondere videatur. *Tripudia* auguralia enim, ad quae hic respici videbimus, non sunt *terripavia*, ut Cicero censet de divin. II, 34., sed quasi *ἐκ τρίποδος λεγόμενα* vaticinia, ut Festus oscinum tripudium dixit, quod Paulo Diacono est oscinum augurium.

8. Quam multiplex fuerit tripudium, dictum a sonando docet *sonivium tripudium*, quod secundum Plinium H. N. XV, 22. nuces cadendo faciebant in nuptiis, secundum Appium Pulchrum apud Festum puls pullo quadrupedive ex ore excidens, secundum Servium denique ad Virg. A. III, 90. arbor sponte radicibus cadens vel terra tremens. Sic *ebetra ooserclo* mihi est *ἔφεδρον* oscinum tripudium, quod secundum Festum oris cantu significat quid portendi, quum cecinit corvus, cornix, — parra, picus. Opponitur illi *ἔξεδρος ὄρνις*, quem Hesychius interpretatur *τὸν οὐκ αἴσιον οἰωνὸν, οὐκ εὔθετον ὄρνιν, οὐκ ἐν δέοντι τὴν ἕδραν ἔχοντα* ad Aristoph. Aves v. 275. vel ad Sophoclis versum, quem Schol. ibi laudat, *ἐν δευτέρᾳ Τυροῖ· Τίς ὄρνις οὗτος ἔξεδρον χώραν ἔχων;* Proprie quidem augures secundum Aristot. Hist. anim. l. IX. *δίεδρα* s. dissidentia dicebant ea, quae mutuo sibi infesta erunt, et *σύνεδρα* s. considentia, quae pacifica; sed *ἔφεδρον* quoque dici potuisse subsidiarium augurium, nemo negabit, qui perpenderit, non illos solos, qui eventum quasi ex insidiis aucupabantur, verum subsidiarios etiam milites vocatos esse *ἐφέδρους*. Apud Romanos omnes aves ex vetere augurum decreto tripudium facere potuerunt, *sollistimum* vero, h. e. si superlativos *sinistimum* et *dextimum* apud Prisc. p. 607 sq. Fest. et Non. Marc. comparare licet, maxime sollum et integrum, pulli, ad quos genitivum *surpier* eo magis refero, quod adjectivum *presolius* superlativo *sollistimus* aeque respondet, ac *praesolidus* apud Latinos superlativo *solidissimus*. Accedit, quod *surpier* a *συϱπενεϱ* et *συμεϱ* III, a, 13. 17. 19. 21. non magis differat, quam *νεοσσὴς* apud Graecos a *νεοπτηνὸς* et *νεοχμὸς* pro *νεοσσός* (*pullus*). Haec igitur omnia bene inter se cohaerent; difficilius multo intel-

lectu sunt sequentia, quibus tamen ex iis, quae IV, a, 15. et VI, a, 51. leguntur, *περκαφ ϝαβετυτυ πυνιζατε* s. *perca ponisiater habituto*, h. e. servate de coelo puniceati, lux quaedam aspergi posse videtur.

9. Si *Miletinam* pro Mileto, ut *Iguvinam* pro Iguvio, dicebant Umbri, verbis *smursime tettome Miletinar* purpurea vestis Mileti parata designatur, qua inducti sacerdotes victimabant. Laudat enim Virgilius G. III, 306 sq. Milesia vellera, Tyrios incocta rubores, ut G. IV, 334 sq. Milesia vellera, hyali saturo fucata colore. Itaque *smursime* non est cum Graeco adjectivo *σμύρνινος* s. *μύρσινος*, sed cum Latino *muriceus*, ut *tettome* cum *texto*, comparandum, ut designetur *fulgenti murice vestis* (Virg. A. IX, 614) vel *vestis Gaetulo murice tincta* (Horat. Epist. II, 2, 181. coll. Carm. II, 16, 36). Quia vero ejusmodi vestis *tertia pracopracatarum* dicitur, *smursime tettome* in feminino genere accipiendum videtur, ut *purpurą texta* apud Martial. XI, epigr. 57. et *esaristrom sebim* s. *focaria veneratione* in inscriptione Volsca. Ceterum verba *tertiame pracopracatarum* addita puto, ut vestis auguralis designetur, quam Cicero ad Fam. II, 16. et ad Att. II, 9. *dibaphum* dicit, quia primum cocco, deinde purpura tingebatur. Quum enim antiqui Graeci tingendi notionem non exprimerent verbo *βάπτειν*, quod apud Homerum Od. IX, 392. *βαπτίζειν* (*immergere*) significat, sed verbo *ῥέζειν* s. *ῥάζειν*, aeolice *βράζειν*, etsi Homerus Il. IV, 141. *μιαίνειν* dicere maluit quam *ῥαίνειν*, quo verbo in aliis locis pro *βρέχειν* (*rigare, conspergere*) utitur; Umbri *bracatum* vocasse videntur, quod colore tinctum erat, *bracobracatam* igitur vel *pracopracatam* vestem bis murice tinctam. Sub *tertia* vero *pracopracatarum* equidem *trabeam* intelligo, cujus tria genera fuisse docet Suetonius in libro de vestimentis apud Servium ad Virg. A. VII, 612.: unum quod diis sacratum et totum purpureum fuit; alterum item purpureum, sed aliquid albi habens, quo reges utebantur; tertium augurum proprium, purpura et cocco mixtum. Sic satis quidem illustrata puto tabulae nostrae verba; sed quae de antiquo Graecorum usu verbi *ῥέζειν* dixi, fusius nunc evincere liceat, ut inde explicentur alia parum adhuc intellecta.

10. *Βράκεα* Sapphonis fr. 20. et Theocriti XXVIII, 11., quae Hesychius *ἱμάτια πολυτελῆ* interpretatur, non sunt Homeri *ῥάκεα ῥωγαλέα, ῥυπόωντα, κακῷ μεμορυγμένα καπνῷ* Od. XIII, 435., sed *ῥήγεα καλὰ, πορφύρεα, σιγαλόεντα*, Il. XXIV, 644. Od. IV, 297. VI, 38, cet. Haec autem *βαπτὰ ἱμάτια καὶ περιβόλαια* interpretatur Etymol. Gud., in quo simul bis legitur, quod Etymol. Magn. habet: *Ῥῆγος, τὸ πορφυροῦν περιβόλαιον· ῥέξαι* (non *ῥῆξαι*) *γὰρ τὸ βάψαι, καὶ οἷον μεταποιῆσαι. Ὅτι δὲ ῥαγεῖς* (apud Hesych. *ῥηγεῖς* vel *ῥογεῖς* et *ῥεγιστάς*) *ἔλεγον τοὺς βαφεῖς, καὶ ῥέγος τὸ βάμμα* (apud Hesych. etiam *ῥάμμα* et *ῥέγμα*), *σαφὲς Ἀνακρέων ποιεῖ· Ἁλιπόρφυρον ῥέγος· καὶ παρὰ Ἰβύκῳ· Ποικίλα ῥεγματα:* pro quibus in Orionis Thebani Etymologico sic scriptum est: *Ῥῆγος*, *τὸ βαπτὸν στρῶμα· ῥέξαι γὰρ τὸ βάψαι — καὶ ῥηγεῖς ἔλεγον τοὺς βαφεῖς οἱ παλαιοί.*

Ἐπίχαρμος Ὀδυσσεῖ· Ἀλλὰ καὶ ῥέζει τι χρῶμα, ἀντὶ τοῦ βάπτει. Ῥέγος οὖν ἐστὶ καὶ ῥῆγος, ὡς παρὰ τὸ ῥέζω ῥεξήνωρ καὶ ῥηξήνωρ. Hesychius vero scribens: Ῥήγεα, παλλία βαπτὰ, ὑπὸ Ῥωμαίων, unde in Gudiano quoque Etymologico corrigendum est: ἄλλοι δὲ ῥῆγος τὸ βαπτὸν παλλίον ἔλεγον, ejusdem fontis esse docet Latinorum *ricas* et *riculas*, *ricinos* s. *recinos*, *ricinia* s. *recinia*, de quibus, ut alia omittam, Paulus Diac.: »*Ricae* »et *riculae* vocantur parva *ricinia*, ut palliola ad usum capitis facta«; Non. Marc. XIV, 33. »*Ricinium*, quod nunc *Mafurtium* dicitur, palliolum femineum breve«. Etiam in Glossar. Isidori legitur: »*Mafortes*, operimentum capitum mulierum«; sed Servius ad Virg. A. I, 286. »Togas, ait, autem etiam feminas habuisse, cycladum et recini usus ostendit; *recinus* »autem dicitur ab eo, quod post tergum rejicitur: quod vulgo *Mavorte* dicunt«. *Mavortis* s. *Mavortii* nomen fortasse derivandum est a Martis herba, de qua Laurentius Lydus, pravus alioquin etymologus, in excerptis apud Roether. pag. 26. sic scripsit: Τραβαία δὲ εἴρηται ὡσανεὶ τρίβαφος· ἐκ τριῶν γὰρ ἀποτελεῖται χρωμάτων, πορφύρας, κόκκου, καὶ τῆς λεγομένης ἰσάτιδος βοτάνης, ἥτις ἐστιν Ἄρεος. Ceterum videantur, quae Nepos Cornelius de purpurae usu scripsit, apud Plinium H. N. IX, 39 (63).

11. Graecus augur, pallio candido velatus; Umber et Romanus, trabea purpurea amictus, captabat auguria: ejusdemque coloris vestis erat sacerdotis, qui caedebat victimam, quae et ipsa rubra dicitur in nostra tabula. *Carsome* enim *vestisier* vertendum esse *caede victimae*, ut καρετυ IV, a, 33. *caedito*, jam in superiore particula §. 3. monui; *randeme* autem, a ῥάζω s. ῥαίνω derivatum, tincturam atque coloris inductionem designare potuit. Sed non in *victima* solum, colore rubra, verum etiam in *hostia* caedenda sacerdos indutus erat vestis purpureae specie. Aliter enim verba sequentia interpretari nescio. Quemadmodum genitivo *Salier* sacerdos Salius, sic genitivo *Noniar* mihi *Nonna* Hieronymi in epist. ad Eustoch. 22, c. 6. h. e. Νύμφη s. virgo Vestalis designari videtur, etsi in inscriptione Romana apud Orell. 2815. *nonna* pro nutrice accipitur, quemadmodum in inscriptione Pisaurensi apud Orell. 4670. masculino genere legitur: »D. M. S. Aureliae Ju»stinae alumnae ferunt *nonni* sui«. Apud Romanos quidem Vestales Suidas scripsit alba veste usas, nec floribus variegata, sed limbo tamen purpureo, unde Ambrosius Vestalium insignia praeter vittas dixit *purpuratarum vestium murices:* Saliis autem Plutarchus in Numa propter εὐγένειαν tunicam pictam vel purpuream, Virgilius A. VII, 187. trabeam tribuit. In sequentibus verbis *pertome padellar* paratus patellae facile agnoscitur, de quo Varro apud Non. Marc. ed. Merc. p. 544. scripsit: »Oportet bonum civem legibus parere »et deos colere, in patellam dare μικρὸν κρέας«. Hinc *hoiam* ὁσίην κρεάων interpretor, cujus hymnus Homer in Mercurium v. 130. meminit, vel ipsam *hostiam*, cum verbo *hostire* fortasse ab ὁσίη derivatum. Non enim audiendus est Ovidius, quum in Fastis I, 335 sq. canit:

Victima, quae dextra cecidit *victrice*, vocatur:

Hostibus a motis (ab *domitis*) *hostia* nomen habet.

Unde Servius ad Virg. A. I, 338: »*Hostiae* dicuntur sacrificia, quae ab his fiunt, qui in »hostem pergunt: *victimae* vero sacrificia, quae post victoriam fiunt«. Inter *victimam* sane atque *hostiam* idem discrimen fuisse puto, quod inter *vestisiam* atque *hoiam*, sed aliud quam vulgo putatur.

12. Etsi Virgilio in Georgicis II, 146. *maxima taurus victima* dicitur, Paulusque Diaconus e Festi libris excerpsit, *maximam hostiam* ovilli pecoris esse appellatam, non tamen e Plauti verbis in Pseudolo I, 3, 95.

Nolo victimas, agninis me extis placari volo,

colligi potest, *victimam* de magnis, *hostiam* de parvis animalibus dici. *Victima* potius, si quid recte intelligo, nonnisi sacrificandi, *hostia* piandi causa caedebatur. Certe apud Livium VIII, 10. *piaculum hostiâ caedi* scriptum est, sicut paullo post *suovetaurilibus piaculum fieri* et apud Ciceronem de legibus II, 22. *porco femina piaculum pati*. Quemadmodum secundum Paulum Diaconum Romani piacularia auspicia appellabant, quae sacrificantibus tristia portendebant, quum aut *hostia* ab ara effugisset (*effugia* dicta Servio ad Virg. A. II, 140.), aut percussa mugitum dedisset, aut in aliam partem corporis, quam oporteret, cecidisset: sic apud Varronem L. L. VI, 4. §. 30. praetor, imprudens die nefasto fatus, *piaculari hostia* facta piatur. Hinc hostiam antiqui secundum Paulum Diaconum *agoniam* vocabant, non ab agendo, sed ab agonibus s. ludis piaculi gratia celebratis: nec victimae, sed hostiae dicuntur *ambarvales*, *amburbiales*, *bidentes* (*duidentes*) et *ambidentes*, *caviares*, *praecidaneae* et *succidaneae*. Hostiis quoque, non victimis, piari solent prodigia apud Livium et Tacitum, atque humanis quoque hostiis, non victimis, litare fas habebant non modo Germani Tac. G. 9. aliique barbari Plin. H. N. VIII, 22., sed Romani etiam, et quidem sine sanguine fuso, Liv. XXII, 57. Trebatius quidem secundum Macrobium S. III, 5. (cf. Serv. ad Virg. A. III, 231. et IV, 56.) libro primo de religionibus docuerat, hostiarum genera esse duo: unum, in quo voluntas Dei per exta disquirebatur (*consultorium*); alterum, in quo sola anima Deo sacrabatur, unde etiam haruspices *animales* has hostias vocabant; sed utroque genere litabatur, quod significat sacrificio facto placare numen. Praeterea secundum Macrobium et Servium solutae fuerunt *hostiae*, quia piaculum erat in sacrificio aliquid esse religatum; *victima* vero apud Festum etiam vincta ad altare ducitur. *Hostia* diis solis sacra est; *victima* etiam hominibus victum praebet.

13. Redeo jam ad Iguvinam tabulam, ubi opposita sibi verba *hondra esto tudero — seritu*, et *subra esto tudero — seritu*, interjectis illis, quae supra leguntur, *parfa dersva*, *curnaco dersva*, et *peico mersto*, *peica mersta*, unde praemissa sunt verba *porsei subra screhitor sent* h. e. sicut supra scripti sunt, propriam faciunt periodum. In illa *subra* duplicem

sensum habet: quia enim *hondra*, ut jam in superiore particula §. 21. monui, *hinc* s. *dehinc* significat, *subra* illi oppositum *insuper* s. *praeterea* vertendum esse videtur. Porro *seritu* construitur quidem cum dativo *esto tudero*, ut supra cum plurali *todceir tuderus*, sed hoc loco imperativus est, non participium. *Screhitor sent* denique cur masculino genere scriptum sit, causa latet: equidem ad sequentes aves respici puto, inter quas praeter tres feminas picus mas quoque nominatur. Ceterum Umbri non accuratiores fuisse videntur in generis usu, quam antiqui Romani, de quibus Festus scripsit s. v. *Recto fronte:* »Antiquae id consuetudinis fuit, ut cum ait Ennius quoque o *stirpe supremo* (cf. Non. M. »III, 337.) et *Ilia dia nepos* (cf. Non. M. III, 147.) et *lupus feto* (cf. Serv. ad Virg. A. II, »335 atque Non. M. IV, 385.) et *nullo metus* (cf. Fest. s. v. *metus* et *corius* et *molo cruce*, »Non. M. III, 141. atque Quint. I, 6. 12.): etiam in commentariis sacrorum pontificalium »frequenter est *hic ovis* et *haec agnus* ac *porcus*, quae non ut vitia, sed ut antiquam consuetudinem testantia debemus accipere«. *Procanurent* pro *procinuerint* s. addixerint scriptum esse, mirandum non est, quum etiam apud Sallustium in fragm. ex Hist. lib. I. (Diomed. ed. Putsch. p. 370. cf. Priscian. X, 7. p. 898. et Serv. ad Virg. G. II, 384.) *occanuere* legatur pro *occinuere* s. abdixere, imo apud Festum s. v. *rumentum:* »Si interim avis *cane*»*rit* pro *cecinerit*«. *Sve anclar procanurent, eso tremnu serse combifiatu*, sensu non differunt ab iis, quae v. 2. legimus: *poei angla aseriato est, eso tremnu serse arsferture ehvelu*; sed *nomne carsitu* s. *nomine caedito* non intelligitur, nisi *arsferturo* pro genitivo pluralis *arsferturom* positum putetur.

14. *Esono tefe* jam antea interpretatus sum *αἰαίᾳ τύχῃ*, sed *esisco esoneir* cum his ominibus s. auspiciis vertendum videtur, ut *seveir* illius nominis, cujus localis *sevom* v. 56. legitur genitivus sit, sicut apposita illi nomina *popler onferener et ocrer pihaner*, quae jam in superiore particula §. 13. illustravi. Ad *perca arsmatia habitu* conferantur, quae in secunda particula §. 33. monui: *habere*, ut *ἔχειν* apud Graecos, verbum est latissimi usus, quod modo pro *facere* et *ogere*, modo pro *offerre* et *praebere* ponitur, hoc autem loco *facere ut habeas* significat. *Vasor* genitivus esse mihi videtur nominis *vas*, quod in precibus *fas* s. licitum significat, et cum verbis *verisco treblanir* constructus vertendus est, ut rite possint institui feriae treblanae. Cum his per adverbium *surur* conjunguntur verba *verisco tesonocir* et *verisco vehieir*, interjectis duabus enuntiationibus, quarum protases a conjunctionibus *porsi* et *pusi* incipiunt, apodoses autem imperativis *ostendu* pro *ϑατεντυ* quartae tabulae, et *cehefi* pro *fac καίεσϑαι*, ut *pihafi* in precibus pro *fac piori*, clauduntur. Ab imperativo *cehefi* dependet accusativus pluralis *dia*, h. e. sacra, quocum singularis *pir pureto(m)* quasi *πυρετόν* conjungitur; cum imperativo *ostendu* vero accusativus singularis *eo iso*, h. e. id ipsum, construitur, etsi pluralis antecedit *paco ostensendi* s. *ostene sent:* nam *paca* mihi neutrum plurale esse videtur nominis *pacum* pro *pacamen* s.

placamen. Quemadmodum *anferens* et *piha(n)s* s. *pihos* VI, a, 47., unde genitivi *anferener* et *pe(i)haner* derivandi sunt, pro *lustrandus* et *piandus* dicebatur; sic *ostens* pro *offerendus* et *ostene* pro *offerenda*. Nihilominus in sequentibus *vesteis*, ut *vestis* VI, a, 6 et 25., *victimans* vel *libans* interpretandum videtur. Ceterum quum in quarta jam particula post verba

VI, b, 22. *Pre vereir treblaneir Juve Garbovei buf treif fetu, eso naratu vesteis:*
Ante ferias treblanas Jovi Grabovio bubus tribus facito, hoc dicito victimans:

preces sint expositae, ad finem statim prioris paginae sextae tabulae progredior.

15. Post triplices preces ad Jovem Grabovium haec alias pleraque illustrata leguntur:

VI, b, 55 sq. *Tases persnimu sevom; surur purdovitu s. pudrovitu;*
Tacens precator cum veneratione; tum adorato;

VI, b, 56. *proseseto naratu; prosesetir mefa spefa ficla arsveitu;*
prosecto dicito; prosectis mazam spissam in phiala addito;

VI, b, 56 sq. *arvio fetu; este esono heri vinu, heri poni fetu; vatuo ferine fetu.*
arviga facito; in isto auspicio vel vino, vel pane facito; fatua ferina facito.

VI, b, 58. *Post verir treblanir si comia trif fetu Trebo Jovie,*
Post ferias treblanas suibus scrofis tribus facito Trebae Joviae,

VI, b, 58 sq. *ocriper Fisiu, totaper Ijovina: persae fetu; arvio fetu; pone fetu; tases persnimu;*
pro monte Fisio, pro tota Iguvina: purgamine facito; arviga facito; pane facito; tacens precator;

VI, b, 59. *surur naratu, puse pre verir treblanir; prosesetir strusla ficla arsveitu.*
tum dicito, sicut ante ferias treblanas; prosectis struem in phiala addito.

VI, a, 1. *Pre verir tesenocir buf trif fetu Marte Grabovei, ocriper Fisiu, totaper Ijovina:*
Ante ferias tesenacas bubus tribus facito Marti Grabovio, pro monte Fisio, pro tota Iguvina:

VI, a, 1 sq. *arvio fetu; vatuo ferine fetu; poni fetu; tases persnimu;*
arviga facito; fatua ferina facito; pane facito; tacens precator;

VI, a, 2. *prosesetir farsio ficla arsveitu; surur naratu, puse pre verir treblanir.*
prosectis ferctum in phiala addito; tum dicito, sicut ante ferias treblanas.

VI, a, 3. *Post verir tesenocir sif filiu trif fetu Fiso Sansie, ocriper Fisiu, totaper Ijovina:*
Post ferias tesenacas suibus verribus tribus facito Fiso Sansio, pro monte Fisio, pro tota Iguvina:

VI, a, 3 sq. *poni feitu; persae fetu; arvio fetu; surur naratu, pusi pre verir treblanir;*
pane facito; purgamine facito; arviga facito; tum dicito, sicut ante ferias treblanas;

VI, a, 4 sq. *tases persnimu; mandraclo difue destre habitu; proseretir ficla strusla arsveitu.*
tacens precator; mandragoram duplicem dextrâ habeto; prosectis in phiala struem addito.

VI, a, 5. *Ape sopo postro peperscust, vestisia et mefa spefa scalsie conegos fetu:*
Postquam sulfure, bitumine, purgaveris, visceribus et maza spissa mola spargens facito:

VI, a, 5 sq. *Fisovi Sansi ocriper Fisiu, totaper Iovina, eso persnimu vestisia vestis.*
Fisovie Sansio pro monte Fisio, pro tota Iguvina, hoc precator viscera libans.

16. Tum sequuntur preces in quarta particula jam expositae, interjectis paucis, quae non minus obscura sunt, quam nonnulla eorum, quae modo vertere conatus sum. Ex his ante omnia illustranda sunt verba VI, a, 4. *mandraclo difue destre habitu*, quorum primum V, b, 16. *μαντϕακλȣ*, V, a, 19. *μαντϕαꝉκλȣ* scriptum est, et inter purgamina referendum videtur. Hinc *mandraclo difue*, siquidem ea verba tanquam pro accusativis *mandraclo(m) difue(m)*, h. e. *διφυὴν* s. duplicis naturae, scripta, neque, ut *destre* scil. *mani*, in ablativo casu posita, conjungere licet, *mandragaram* herbam interpretor, quae duorum generum fuisse dicitur, et candida, quam marem, et nigra, quam feminam credebant secundum Plinium H. N. XXV, 94, 3. Hanc quidem Columella X, 19., quia radix ejus inferiorem hominis partem repraesentare dicitur, *semihominem* atque propter vires soporificas et usum ejus ad philtra *vesanum gramen* vocat. Verba *ape sopa, postro peperscust*, pro quibus VII, a, 8. *ape supo, postro pepescus* legitur, ad imperativum *persae fetu* VI, a, 3. respiciunt, pro qua IV, b, 17. *σȣπα σȣμτȣ* et IV, b, 26. *πȣστε Λσιανε φετȣ*, V, a, 32. autem *σȣπα, πȣστϕα πεϕστȣ* scriptum est. Quia vero IV, b, 26. *ξεϕεφ φετȣ* additur, etiam verba *sopa purome efurfatu, subra spahmu*, ante *eno serse comoltu* VI, a, 17. similiter explicanda sunt. Pro iisdem VII, a, 38. *sopam* (in casu locali) *purome efurfatu, subra spahamu*, ut VI, a, 41. *subra* '*spahatu*, legitur, quibus III, a, 20. *απε σȣβϕα σπαφȣ φȣστ* respondet. Hinc ejusdem significationis esse puto verba *σȣπα σπαντεα πεϕτεντȣ* V, a, 30 sq., quemadmodum Virgilii verba G. IV, 230. »fumosque manu praetende sequaces«, ubi *manu* additur, ut ad *habitu* in nostra tabula *destre*. Haec omnia ad purgamina (*persae*) et lustrationem (*persclom* s. *pesclom*) spectare, jam ex imperativo *πεϕστȣ* et subjunctivo *peperscust* s. *pepescus* cognoscitur; *postra* quoque s. '*πȣστε Λσιανε* bitumen, ut *sopo* s. *σȣπα* sulfur designari, in particula II, §. 23. vidimus: sed sunt alia adhuc monenda.

17. *Sopo, postro*, quia V, a, 32. *σȣπα, πȣστϕα*, ut VI, a, 17. *sopa*, IV, b, 26. *πȣστε*, scribuntur, pro ablativis feminini generis accipio, ut *subra*, pro quo I, 3. *σȣπϕȣ* exaratum est. Hinc casus localis VII, a, 38. *sopam* pro *sopame*, accusativus vero V, a, 30. *σȣπα* pro *σȣπαμ* scribi potuit. Si appositum huic nomen *σπαντεα* idem significat, quod *σȣφαφια* (*fumifica*) V, a, 22. 41., quemadmodum ab imperativo *spahamu* subjunctivus *σπαφȣ φȣστ* derivatur: *spaho* respondet Latino verbo *suffio*, atque *subra* nomini *suffimen*; *subra spah(a)mu* autem s. '*spahatu* vertendum est *suffimine suffito*, ut *σȣπα σȣμτȣ* *sulfure sulfurata*. Porro si *exfir* secundum Paulum Diaconum antiquis Romanis purgamentum erat, ab *ἐκθύω* derivatum; pro suffimine (*ὑποθυμιάματι*) *suffir*, Umbrice *subra*, dici potuit, ut *sollifir*, Umbrice *sopa*, pro *sulfure*, Francogallice *soufre* (*Schwefel*). Vocalis *u* Graecae *υ* etiam in *purome* pro igni respondet: nam *sopa purome efurfatu* (pro simplici *furfatu*) vertendum esse *sulfure in igne februato*, dubitari nequit, praesertim quum ipsa *februa*, ut *febres*, per metathesin a *fervendo* dicta esse videantur. Sulfura cum taedis

vel undis fluvialibus quam maxime idonea esse habita ad lustrandum, Juvenalis II, 158. et Columella VIII, 5, 11. cum Tibullo I, 5, 11., Propertio IV, 8, 86. et Ovidio Met. VII, 261. testantur, recteque Ovidius F. II, 37. Graeciam principium moris hujus februandi fuisse cecinit, quum jam apud Homerum Od. XXII, 481. Ulyxes Eurycleae imperaverit:

Οἶσε θέειον, γρηῦ, κακῶν ἄκος, οἶσε δέ μοι πῦρ,
Ὄφρα θεειώσω μέγαρον. (cf. Iliad. XVI, 228 sq.)

In nostra vero tabula notandum mihi videtur, quod primum VI, a, 5. post verba *ape sopo, postro peperscust*, praecipiatur: *vestisia et mefa spefa scalsie conegos fetu;* deinde post preces factas atque incantationes VI, a, 17., ut VII, a, 38. coll. 8., iterum scribatur: *eno mefa, vestisia, sopo purome efurfatu, subra spahmu.* Postquam igitur jam prius sulfure et bitumine purgatum est, denuo sulfure februatur in *vestisia* et *mefa spefa*, h. e. visceribus et maza spissa, offerendis.

18. Quod ad verba *vestisia et mefa spefa scalsie conegos fetu* attinet, pro iis I, 14. *Fεστιζια, μεφα πιφτυπιτε σκαλζετα κυνικαξ* exaratum est. Est igitur *conegos* s. *conecos* VII, a, 37. participium *conicans* pro *κονίπτων* (*spargens*), unde secundum Paulum Diaconum *coniptum* dicebatur genus libaminis, quod ex farina conspersa faciebant. *Σκαλζετα* vero s. *scalsie* Romanorum mola salsa esse videtur, quasi *σκελετά:* mola enim s. farina, ut Servius ad Virg. Ecl. VIII, 82. annotavit, nihil aliud fuit apud antiquos, nisi far tostum, pinsitum molitumve et in pulverem redactum, atque, ut Plin. H. N. XVIII, 9. scripsit, quae sicca moluntur, plus farinae reddunt. Notandum autem est, quod primum pro visceribus VI, a, 6. et pane VI, a, 9., deinde pro maza spissa preces fiant, quum VI, a, 8 sq. legatur: *suront poni pesnimu, mefa spefa eso persnimu*, h. e. tum pro pane precator; pro maza spissa hoc precator; his precibus vero haec interposita sint:

VI, a, 10. *Fisovie San'sie! ditu ocre Fisi, tote Iovine, ocrer Fisie(r), totar Iovinar.*
Fisovie San'sie! dicito pro monte Fisio, pro tota Iguvina, montis Fisii, totius Iguvinae (nomine).

VI, a, 10 sq. *Dupursus, peturpursus fato fito, perne postne, sepse sarsite, vov se avie esone.*
Bifariam, quadrifariam, templo capto, antica et postica parte, sane sarteque, ex voto sint avium auspicia.

In primo versu nihil monendum est; nisi quod dativus *ocre Fisi* pro *ocriper Fisiu* cet. positum, et in genitivo *ocrer Fisie(r)* cet. dativus *nomne* omissum sit; alter versus vero, alliteratione sua insignis, non ita facilis est explicatu. Spectant autem *avie(r) esone* s. avium auspicia cum adverbiis *perne postne* ad anguria, quae ut *vor(e) se(nt)* s. ex voto sint, praecipitur. Hinc *fato fito* pro ablativis absolutis *fano ficto* s. *facto*, h. e. templo capto, accipio: effabantur enim templa augurum *dupursus, peturpursus*, h. e. bifariam et quadrifariam, dum et antica pars ad meridiem et postica ad septentrionem in sinistram ab oriente et dextram ab occasu dividebatur. Varr. L. L. VII, 2. §. 7. *Sepse sarsite*, a

σάφα et *sarciendo* derivata, respondere mihi videntur Latino *sane sarteque*, quod ex auguralibus libris Festus et Charisius apud Putsch. pag. 195 sq. laudarunt: *vov(e)* vero, cui *vovere* Latinorum respondet, ex Umbrico *Fεα s. via* deduci potest, sicut Graecorum *εὔχεσθαι* ex *εὖ:* optantur enim atque voventur, quae bene se habere putantur.

19. Post preces, jam in quarta particula §. 18 sqq. explicatas VI, a, 15 sqq., verba quaedam sequuntur, quae prius mihi illustranda sunt, quam versionem verbalem adjiciam. Ablativo *pesclu* adduntur ibi tres imperativi *semu*, *vesticatu*, *atripursotu*, quorum alter modo solus legitur, ut VII, a, 8 et 24., modo cum imperativo *ahatripursatu* conjungitur, ut VII, a, 23 et 36., modo omittitur, ut VI, a, 36., ubi post preces ad Tefram Joviam factas nihil scriptum est, nisi *persclu sehemu*, *otropusatu*. *Semu s. sehemu* imperativus ejus verbi mihi esse videtur, quod, si *sevom* et *seveir*, jam prius explicata, inde derivanda sunt, Graeco *σέβεσθαι* respondet; o(*ha*)*tripursatu* vero s. *otropusatu* est ex praepositione *oha* s. *ἀμφὶ* et *tripursatu*, h. e. *tripudiato* s. *tripodato*, ut in actis Fratrum Arvalium scriptum legitur, compositus. Quod autem ad imperativum *vesticatu* attinet, cujus praeteritum subjunctivi *vesticos* VI, a, 25. cum *vestisia* constructum est, in superioris particulae §. 3. verba *καπιδε Ϝυντε ΙαϜις Ϝεστικατα* V, a, 34 sq. *capide Hondae Joviae libato* interpretatus sum, quia capide fiebat libatio, cui non tam Liber, ut Ovidius F. III, 733. cecinit, quam Graecorum *λοιβὴ* Sabinorum Loebasio apud Serv. ad Virg. G. I, 7. nomen dedisse videtur. *Ape purdinsust* verti posse *postquam peregeris*, inde conjicere licet, quod, ut in fine secundae particulae notavi, *purditom fust*, praeceptis de sacrificiis additum, idem valet, ac si dicas: *rite peractum sit*. Sic *ape persondro purdinsus* legitur VI, a, 37 extr.; sed *eam(e)*, quum nihil antecedat, ad quod pronomen illud referatur, explicari nequit, nisi adverbialiter scriptum pro *sic* s. *ea ratione* putetur. *Erus ditu* ab *erus dirstu*, quod paullo post legitur, non diversum esse, ex simili loco VI, a, 38. *proseseto erus dirstu* cognoscitur: at mirandum est, quod participium *conegos* s. *conecos*, cum *scalseto vestisiar* construendum, inter *erus dirstu* s. *incantationes dicito* insertum sit. Ejus rei hanc esse causam puto, quod *scalseto* non sit accusativus a participio *conegos* dependens, sed localis, ut *proseseto*, cui genitivus *vestisiar* tanquam substantivo additur.

20. Quum cetera, quae sequuntur, jam alias satis illustrata sint, redire possumus ad versionem verbalem.

VI, a, 15 sq. *Pesclu semu, vesticotu, atripursotu. Ape eam purdinsuit, proseseto erus ditu:*
Lustratione venerator, libato, tripodato. Postquam ita peregeris, prosecto incantationes dicito:

VI, a, 16 sq. *eno scalseto vestisiar erus conegos dirstu:*
inde farri tosto viscerum incantationes spargens dicito:

VI, a, 17. *eno mefa, vestisio; sopa purome efurfatu, subra spahmu: eno serse comoltu:*
inde mazae, visceribus; sulfure in igne februato, suffimine suffito: inde verbenas cumulato:

VI, a, 17 sq. *comatir persnihimu; capif purdita dupla aitu, sacra dupla aitu.*
tacite precator; capide propinata dupla libato, sacra dupla libato.

VI, a, 19. *Pre verir vehier buf trif calersu fetu Vofione Grabovie,*
Ante ferias vehias bubus tribus candidis facito Vofioni Grabovio,

VI, a, 19 sq. *ocriper Fisiu, totaper Ijovina: vatuo ferine fetu; herie vinu, herie poni fetu;*
pro monte Fisio, pro tota Iguvina: fatua ferina facito; vel vino, vel pane facito;

VI, a, 20. *arvio fetu; tases persnimu; proseseter mefa spefa ficla arsveitu:*
arviga facito; tacens precator; prosectis mazam spissam in phiala addito:

VI, a, 20 sq. *suront naratu, pusi pre verir treblanir.*
praeterea dicito, sicut ante ferias treblanas.

VI, a, 22. *Post verir vehier habina trif fetu Tefrei Jovi,*
Post ferias vehias agnabus tribus facito Tefrae Joviae,

VI, a, 22. *ocriper Fisiu, totaper Ijovina: serse fetu, pelsana fetu;*
pro monte Fisio, pro tota Iguvina: verbenis facito, balsamo facito;

VI, a, 22 sq. *arvio feitu; poni fetu; tasis pesnimu; prosesetir strusla ficla arveitu:*
arviga facito; pane facito; tacens precator; prosectis struem in phiala addito;

VI, a, 23. *suront naratu, puse verisco treblanir.*
praeterea dicito, sicut in feriis treblanis.

VI, a, 23 sq. *Ape habina purdinsus, eront poi habina purdinsust,*
Postquam agnabus perfeceris, tum ubi agnabus perfeceris,

VI, a, 24. *destruco persi vestisia et pesondro sorsom fetu; capirse perso osatu;*
ad dextram lustrationem libatione et purgamine sociali facito; cum capide preces orato;

VI, a, 24 sq. *eam mani nertru tenitu. Arnipo vestisia vesticos, capirso subotu:*
eam manu sinistra teneto. Antequam libamine libaveris, cum capide supplicato:

VI, a, 25. *isec perstico erus ditu; esoc persnimu vestis.*
item cum lustratione incantationes dicito; hoc precator libans.

21. Extremum vocabulum *vestis* hoc loco *libans* vertendum putavi, etsi *vesteis* VI, b, 22. *victimans* interpretatus sum. Ibi enim, ut verba *esu bue peracr(e)i pihaclu* VI, b, 25. 28 sq. 33 sq. cet. docent, in bove mactando; hic contra, ut e verbis *esu sorsu persondru Tefrali pihaclu* VI, a, 28. 31. 35. intelligitur, in *pesondro persome* s. purgamine sociali, quocum VI, a, 24. *vestisia* s. libamen conjunctum legitur, preces fiunt, in quarta particula illustratae. Ad libationem enim spectant verba *capirse perso osatu*, h. e. cum capide preces orato, et *capirso subotu* s. *subohtu*, h. e. *subocatu* s. supplicato, VI, a, 24 et 25. Hinc etiam *arnipo vestisia vesticos* vertendum est *antequam libamine* libaveris: *arnipo* enim conjunctionem esse *antequam* cum subjunctivo construendam, verba *arnipo comatir pesnis fust* VI, a, 41. ante *comatir persnimu* docent. *Arnipo* igitur ex *ar* pro *ad* et *nipo* pro *nec-*

dum compositum esse, et proprie quidem *donec nondum* significare videtur. *Isec* adverbium est *item* significans; *esoc* vero pronomen neutrius generis pro *eso: perstico* denique pro *persico* scriptum esse videtur, quod ex *persi* VI, a, 24. et praepositione *co* est compositum. *Destruco* VI, a, 24. ex eadem praepositione compositum adverbialiter usurpatur pro simplici *destru* scil. *mani*, ut *nertruco* VI, a, 37. pro *mani nertru* VI, a, 25. Utrumque adverbium eadem ratione, qua adjectiva *sorsom* s. *sorsale* et *staflare*, sibi opponuntur his locis:

VI, a, 24. *destruco* persi *vestisia et pesondro sorsom* fetu; capirse perso osatu.

VI, a, 37. *Pesondro staflare nertruco* persi fetu; *suront* capirse perso osatu.

VI, a, 38. enom *vestisiar sorsalir destruco* persi *persome* erus dirstu.

VI, a, 39. enom *vestisiam staflarem nertruco* persi, *sururont* erus dirstu.

In his locis ex *persondro* et *vestisia* sibi oppositis simul intelligitur, ad localem *vestisiam staflarem* et ablativum pluralis *vestisiar sorsalir* supplendum esse *fetu*, ut ad pesondro *sorsalem* et *staflare* in his locis:

VI, a, 39. enom *pesondro sorsalem* persome: pue persnis fust, ife endendu, pelsatu.

VI, a, 40. enom *pesondro staflarem* persome: pue pesnis fus, ife endendu, pelsatu.

22. *Persome*, quod VI, a, 38. cum *persi* sive lustratione conjungitur, ut *perso* VI, a, 24 et 37., preces designari, sequentia docent *pue pe(r)snis fus(t)*, h. e. postquam precatus fueris. *Ife* vero *liba* designare, abjecta litera initiali *l*, quam Umbri ignorarunt, inde colligo, quod V, b, 12 sq. post *ιφε φεῤτυ* etiam πῤυσεζετυ *ιφε αῤFειτυ* scriptum est, sicut supra legimus et infra legemus:

VI, b, 56. a, 20. VII, a, 4. *prosesetir mefa spefa ficla arsveitu:*

VI, b, 59. a, 4 *sq.* 23. VII, a, 8. 42. 54. *prosesetir strusla ficla(m) ar(s)veitu*:

VI, a, 2. 44. *prosesetir fa(r)sio ficla arsveitu* cet.

VI, a, 46. *prosesetir tesedi ficla arsveitu*. In quovis enim sacrificio prosectis libum aliquod additur. Itaque *endendu* VI, a, 40. non *incendito* vertendum est, ut in secunda particula §. 30. conjeceram; sed *intendito* i. q. *φεῤτυ* V, b, 12. sive *porrigito*: nam eadem significatione VI, a, 49 sq. *pir endendu* et *pufe pir entelust, ere fertu* scriptum legitur. *Pelsatu* imperativum esse pro *pelsana fetu* VI, a, 22., inde colligi potest, quod in fine prioris partis quintae tabulae legitur *πελσανς φετυ:* nec scio, an eodem modo *sersitu* VI, a, 41. pro *serse fetu* VI, a, 22. scriptum sit. Quid vero verbis inter *pelsatu* et *sersitu* significetur, haud ita facile est enodandum. *Vaso* quidem, cujus ablativus pluralis *Fασυς* I, 22. legitur, facile pro locali nominis *vas* agnoscitur, et sequentia quoque verba jam satis illustrata sunt; sed *andervomu* nescio utrum imperativus verbi an ablativus nominis sit. At si *porse pesondrisco habus* parenthesis est enuntiationis *enom vaso(m) serse* scil. *fetu*, atque *sersitu* idem significat, *andervomu*, quasi ex *intervallo*, pro adverbio *iterum* accipiendum esse videtur. Non minus difficilo est explicatu vocabulum

pisher, inter *serse comoltu* s. *ξeρeφ κυμαλτυ* IV, b, 34 sq. insertum: utrum ablativus pluralis sit adjectivi cum *serse(f)* conjuncti, an genitivus singularis substantivi a *serse* dependentis. Equidem genitivum intelligo nominis *pis*, quasi *pissis*, atque *piaminis* interpretor.

23. Versio igitur verbalis post verba *persclu sehemu*, *atropusatu* VI, a, 36., jam supra versa *cum lustratione venerator*, *tripudiato*, haec est:

VI, a, 37. *Pesondro staflare nertruco persi fetu;*
Purgamine stabulari ad sinistram lustrationem facito;

VI, a, 37. *suront capirse perso osatu; suror persnimu, puse sorsu.*
tum capide preces orato; tum precator, sicut in sociali (purgamine).

VI, a, 37 sq. *Ape pesondro purdinsus, proseseto erus dirstu:*
Postquam purgamine perfeceris, in prosecto incantationes dicito:

VI, a, 38. *enom vestisiar sorsalir destruco persi; persome erus dirstu.*
inde libaminibus socialibus ad dextram lustrationem; cum precibus incantationes dicito.

VI, a, 38 sq. *Pue sorso purdinsus, enom vestisiam staflarem nertruco persi;*
Ubi sociali (purgamine) perfeceris, inde libamine stabulari ad sinistram lustrationem;

VI, a, 39. *sururont erus dirstu: enom pesondro sorsalem persome.*
tum incantationes dicito: inde in purgamine sociali precibus (facito).

VI, a, 39 sq. *Pue persnis fust, ife endendu, pelsatu: enom pesondro staflare persome.*
Ubi precatus fueris, liba offerto, balsamato: inde in purgamine stabulari precibus.

VI, a, 40 sq. *Pue pesnis fus, ife endendu, pelsatu: enom vaso, porse pesondrisco habus, serse:*
Ubi precatus fueris, liba offerto, balsamato: inde vase, prout in purgaminibus habueris, verbenis (facito):

VI, a, 41. *subra 'spahatu; andervomu sersitu, arnipo comatir pesnis fust:*
suffimine suffito; iterum verbenis facito, antequam tacite precatus fueris:

VI, a, 41 sq. *serse pisher comoltu, serse comatir persnimu. Purdito fust.*
verbenis expiatoriis cumulato, verbenis tacite precator. Rite peractum sit.

VI, a, 43. *Vocucom Joviu, ponne ovi furfant, vitlu toru trif fetu,*
Cum foco Jovio, postquam ovibus februarint, vitulis tauris tribus facito,

VI, a, 43. *Marte Horse fetu popluper totar Ijovinar, totaper Ijovina:*
Marti Horsio facito pro populo totius Iguvinae, pro tota Iguvina:

VI, a, 43 sq. *vatuo ferine fetu; poni fetu; arvio fetu; tases persnimu:*
fatua ferina facito; pane facito; arviga facito; tacens precator:

VI, a, 44. *prosesetir fasio ficla arsveitu; suront naratu, puse verisco treblanir.*
prosectis ferctum in phiala addito; tum dicito, sicut per ferias treblanas.

VI, a, 45. *Vocucom Coredier vitlu toru trif fetu, Honde 'Serfi fetu,*
Cum foco Curitis vitulis tauris tribus facito, Hondo 'Serfio facito,

VI, a, 45 sq. *popluper totar Ijovinar, totaper Ijovina[r]: vatue ferine fetu; arvio fetu;*
pro populo totius Iguvinae, pro tota Iguvina: fatua ferina facito; arviga facito;

VI, a, 46. *heri vinu, heri poni fetu; tases persnimu:*
vel vino, vel pane facito; tacens precator:

VI, a, 46. *prosesetir tesedi ficla arsveitu; suront naratu, puse verisco treblanir.*
prosectis testitium in phiala addito; tum dicito, sicut per ferias treblanas.

VI, a, 46 sq. *Eno ocar pihos fust. Svepo esome esono ander vacose vasetome fust,*
Inde mons piandus fuerit. Si qua in hoc omen inter vacantia cessans fuerit,

VI, a, 47. *avif aseriatu; verofe treblano covertu; reste esono feitu.*
ex avibus servato; ferias treblanas instaurato; repostis omen facito.

VI, a, 48. *Pone poplo afero heries, avif aseriato etu; sururo stiplatu,*
Quando populo lustrando satisfeceris, ex avibus augurium capito; tum firmato,

VI, a, 48 sq. *pusi ocrer pihaner; sururont combifiatu; eriront tuderus avif seritu.*
sicut montis piandi (causa); tum combinato; hac in re vitiis ex avibus caveto.

VI, a, 49. *Ape angla combifian'siust, perca arsmatiam,* anovihimu;
Postquam aquila combinaveris (et) lituo addictionem, ovato;

VI, a, 49. *crincatro hatu destramescapla; anovihimu; pir endendu.*
circulationem habeto dextra parte; ovato; piamen porrigito.

VI, a, 49 sq. *Pone esonome ferar, pufe pir entelust, ere fertu:*
Quando cum omine feras, quum piamen intenderis, eo tempore (sacra) ferto:

VI, a, 50. *poe perca arsmatiam habiest, erihont aso destre onse fertu.*
ubi lituo addictionem habeas, eo tempore cum precibus dextrâ priva ferto.

VI, a, 50 sq. *Erucom prinuatur dur etuto; perca ponisiater habituto:*
Simul suffimenta ture datote; de coelo puniceati servatote:

VI, a, 51. *ennom stiplatu parfa desva, seso tote Ijovine; sururont combifiatu,*
inde firmato parra dextra, feliciter toti Iguvinae; praeterea combinato,

VI, a, 51 sq. *vapefe aviecla, neip amboltu prepa desva combifian'si.*
favente avium augurio, nec in ambiguo praepete dextra combinans sis.

VI, a, 52. *Ape desva combifiansiust, via aviecla esonome etuto com peracris sacris.*
Postquam dextra combinans fueris, boni ominis auguria capitote cum rebus sacris.

VI, a, 52 sq. *Ape acesoniame hebetafe benust, enom termnuco stahituto.*
Postquam fumigatione leni auspicatus eris, inde cum flamma operaminor.

VI, a, 53. *Poi percam arsmatia habiest, etur stahmu; eso etur stahmu:*
Ubi lituo addictionem habueris, paeanem instituito: ita paeanem instituito:

VI, a, 53 sq. *Pis est totar Tarsinater trifor, Tarsinater, Tuscer, Naharcer, Jabuscer nommer.*
Piamen est totius Tadinatis tribus, Tadinatis, Tudertis, Nahartis, Japygici nominis.

VI, a, 54. *Fetu, chesu poplu nosve ier, ehe esu poplu.*
Facito, sive in hoc populo separatim eas, sive in illo populo.
VI, a, 54 sq. *Sopir habe esme pople portatu ulo, pue mers est, fetu; uru, pirse mers est.*
Siquis habet in illis populis sacratum aliquid, ubi salutare est, facito; urat, prout salutare est.
VI, a, 55 sq. *Trioper chetur stahamu: ifont termnuco com prinuatir stahitu:*
Ter paeanem instituito: inde flamms cum suffimentis operator.
VI, a, 56. *eno deitu ar[i]mahamo caterahamo Iovinur: eno cum prinuatir,*
inde dicito placitam expiationem Iguvinorum: inde cum suffimentis,
VI, a, 56 sq. *peracris, sacris, ambretuto: ape ambrefurent, termnome benurent,*
castis, sacris, cremanto: postquam cremarint, flamma auspicati fuerint,
VI, a, 57. *termnuco com prinuatir eso persnimumo tasetur.*
in flamma cum suffimentis hoc precantor cum silentio.

24. Ne repetam, quae jam alias interpretatus sum, omitto omnia, quae ante *destramescapla* VI, a, 49. leguntur; hanc vocem autem, e *destrame* et *scapla* compositam, *in dextro latere s. dextra parte* interpretor: quidni enim in circulatione scapulis, ut in agendo manibus, dextra sinistrave pars potuit definiri? Multo difficilius dijudicandum videtur, utrum *anovihimu*, cui *αϝτιμευ* IV, a, 12. respondet, ut *persnihimu*, pro imperativo, an, ut *andervomu* VI, a, 41., pro ablativo accipiendum sit: *esonome* vero in casu locali esse positum, dubitari nequit. *Ferar* jam in secunda particula §. 27. pro *feras* s. *φερεσι* V, a, 26. scriptum conjeci, ne deesset subjunctivus a conjunctione *pone* dependens: quaeritur autem, quid ferendum sit. Legimus quidem *ere fertu*, ut *onse fertu* in sequentibus; sed *ere* mihi adverbium temporis videtur a pronomine *erur* derivatum, ut *erihont*, quod sequitur, et *erec* VII, b, 1. Hinc *sacra* in versione supplevi; pro *onse* vero, h. e. *unica*, Horatium S. II, 5, 10. sequutus *priva* scripsi, *aso* pro locali *asome* s. *asame* (*ἀρᾷ*), et *destre* pro ablativo adverbiali accipiens. *Erihont* equidem non magis compositum puto, quam *eriront* VI, a, 48. et *sururont* ibidem pro *sururo* vel *suront* VI, a, 46. pro *surur; erucom* contra ex ablativo pronominis *erur* et praepositione *com* esse compositum, facile concedas. Ex iis, quae proxime sequuntur, pleraque quidem jam in superiore particula exposui; nonnulla vero adhuc illustranda sunt, ut enuntiatio *neip amboliu prepa desva combifian'si*, in qua *neip* Latino *nec*, *amboliu* Graeco *ἀμφιβόλῳ* respondet, *combifian'si* vero pro *combifians si*, ut paullo post *combifiansiust* pro *combifians fust*, scriptum est. *Prepa desva*, quia *ape desva combifiansiust* dictum est, ut supra v. 49. *ape angla combifian'siust*, aut pro *parfa desva* v. 51. aut, quod magis probo, pro Latinorum *praepete dextra* positum videtur; *acesoniame hebetafe* contra pro fumigatione *hebeti* sive *leni*, tam diversa a pauperis *parva* apud Ovidium Pont. IV, 8, 39. quam a procerum *tacita acerra* apud Persium II, 5.

25. Ad *termnuco stahituto* supplendum esse *com prinuatir*, e versu 55. intelligitur,

ubi *ehetur stahamu* antecedit, quemadmodum IV, a, 16. statim post *πϑνε μενες ακεϕενιαμεμ* legitur *ενυμεκ ετυϕ σταμυ*, et VI, a, 53. bis *etur stahmu*, *eso etur stahmu*. *E(he)tur sta(ha)mu* significare *εὐασμὸν s. παιᾶνα ἵστασο*, jam in superiore particula §. 19. monui; sed quid horum verborum repetitio sibi velit, dici vix potest, nisi verba *pis est totar Tarsinater trifor, Tarsinater, Tuscer, Naharcer, Jabuscer nomner*, pro ipso paeane accipiantur. Quemadmodum enim v. 57. ante preces legimus *eso persnimumo tasetur*, h. e. *hoc precaminor cum silentio:* sic ante paeanem illum scriptum est *eso etur stahmu*, quasi *eturstahmu* verbum sit compositum. In quarta tabula, paeanis verbis omissis, scriptum est *ετυϕ σταμυ τυτα Ταϕινατε τϕιφυ* cet.; in sexta vero tabula paeani subjiciuntur verba *fetu*, *chesu poplu nosve ier*, *ehe esu poplu*. In his *eh*(e) *esu poplu* bis positum est pro *sive in hoc, sive in illo populo*: est enim *ehe* Graeca conjunctio *ἠέ*, ut *nosve* Graecum adverbium *νόσφι*, et *ier* Graecus subjunctivus *ἴῃς*. Etsi haec verba Graecis similia sunt, sequentia tamen *sopir habe* pro *σFεπις ϝαβε* IV, a, 18. Latinis *si quis habet* magis respondent. Quomodo *esme pople* explicandum sit, nescio, nisi pro *esisme popler* h. e. *in illis populis* scriptum accipere velis. Quae sequuntur, jam in superiore, quemadmodum preces in quarta particula, illustrata sunt; sola vox *tasetur* VI, a, 57. explicatione quadam indiget. Eadem vox VII, a, 46. legitur, ubi inverso ordine scriptum est *eso tasetur persnihimumo*, sicut IV, b, 5 sq. *σεFυμ κυτεφ πεσνιμυ*, at VI, b, 55 sq. *tases persnimu sevom* exaratum videmus. Ex locis istis inter se comparatis primum intelligitur, *tasetur* cum imperativo pluralis numeri *persni(hi)mumo* construi, quemadmodum *tases s. tacens* cum singulari *persnimu;* deinde *tasetur* neque pro *tacetur*, neque pro *tacitus* scriptum accipi posse, sed, sicut *sevom*, in ablativo casu esse positum pro *tacitura* h. e. *silentio s. per tacitum*.

26. Etiam in iis, quae in fine sextae atque initio septimae tabulae inter preces scripta leguntur, nonnisi pauca verba explicanda adhuc restant, quorum difficillima intellectu sunt *dersicust* et *dersicurent* VI, a, 62 sq. Quis enim, si *πϕυσικυϕεντ* III, a, 26. 28. legat, verba *ape este dersicurent* non vertenda putet, *postquam exta dissecuerint!* At si reputemus, ista post preces factas legi, sicut post imperativum *deitu etato Ijovinur* h. e. *dicito paeanem in Iguvinos* verba *ape este dersicust,* verbum *dersico* non a *seco* compositum, sed ab adjectivo illo, cujus pluralis *dersecor* in precibus legitur, derivatum esse atque *submissa voce precari s. supplicare* vertendum intelligemus. *Este* igitur est neutrum plurale pronominis *iste*, atque pluralis *dersicurent* ad imperativum pluralis numeri *persnimumo* VI, a, 57., sicut singularis *dersicust* ad imperativum singularis numeri *deitu* VI, a, 63., respicit: unde *covortuso* quoque et *benuso*, quia haec verba ad pluralem *ambretutò* v. 63 sq. respiciunt, in plurali numero posita puto. Notandum tamen, quod inter tot pluralis numeri verba *deitu* semper in singulari numero scriptum sit. Praeterea quod in quarta tabula verbis *τϕιιιπεϕ αμπϕεϝτυ*, *τϕιυπεϕ πεσνιμυ*, *τϕιυπεϕ ετατυ ΙκυFινυς*, h. e. *ter cremato*

(*τυϕες ετ πυϕε, cum turibus et igne*), *ter precator, ter pacane canito Iguvinos*, praecipitur, in sexta tabula singulatim sic expositum est:

VI, a, 56. *Eno com prinuatir peracris sacris ambretuto*:

VI, a, 56 sq. *Ape ambrefurent, termnome benurent, termnuco com prinuatir eso persnimumo:*

VI, a, 62 sq. *Ape este dersicurent, eno deitu etato Ijovinur.*

VI, a, 63. *Ape este dersicust, duti ambretuto:*

VI, a, 63 sq. *Euront* s. potius *Suront ape termnome covortuso, sururont pesnimumo*:

VI, a, 64. *Sururont deitu etaians, deitu*: enom *tertim ambretuto* cet.

27. In his *deitu* post *etaians* repetitum, quia in postremo versu hujus tabulae nihil nisi *deitu etaias* scriptum est, operarum vitium esse videtur, ut *euront* paullo antea pro *suront* positum. Etiam pro *etaians*, quod accusativi *etato*(*m*) locum obtinet, postea rectius *etaias* exaratum videtur; quemadmodum *erafont* ibidem fortasse melius est, quam *εϕαϝυντ* IV, a, 23., pro quo in superiore nostra particula typographi vitio *εϕαFυντ* expressum legitur. Pro *pora* tamen IV, a, 20. rectius *πυϕε* scriptum est: utrumque enim vocabulum idem significare, inde cognoscitur, quod *pora benuso* pro repetitis verbis *ζιμυ ετυτυ πϕινυFατυς* IV, a, 23. scriptum sit, ut *τυϕες ετ πυϕε* IV, a, 20. pro *com prinuatir peracris sacris* VI, a, 56. Praeterea hoc loco *termnome benurent* post *ambrefurent* et ante *termnuco com prinuatir* legitur, sicut VI, a, 64. *ape termnome benuso* post *tertim ambretuto*. Quemadmodum autem ex imperativo pluralis numeri *ετυτυ* IV, a, 23. intelligitur, *benuso* quoque pro plurali numero esse accipiendum; sic ex verbis *ape termnome covortuso* post *duti ambretuto* VI, a, 63. sequitur, *benuso* pariter ac *covortuso* rem absolutam atque perfectam indicare. Verba igitur *erafont via pora benuso*, h. e. *ita bene igne absolveritis*, finem totius ritus indicant: est autem totus postremus versus sextae tabulae, quasi custos nostrorum typographorum, in initio septimae tabulae repetitus, ut indicaretur, septimam tabulam, quae quatuor reliqua sacrificia contineat, cum sexta esse conjungendam. Ceterum prior septimae tabulae pagina ad finem usque nihil fere continet, quod non jam alias illustratum sit vel facile intelligatur, ut *ruseme* (*ruri*) VII, a, 8. 23. et *superne adro trahvorfi andendu* (*superne atrum transversim imponito*) VII, a, 25. *Ruse* pro *rure* Romanos quoque dixisse, non solum *rustici* testantur, sed etiam *Rusina* pro *Rurina* apud August. C. D. IV, 8.; *trahvorfi* vero nescio an proprie significet *fac ut transvertatur*, sicut in precibus *pihafi* pro *fac pietur* scriptum est. Nam alias quoque e duobus imperativis unus adverbii locum obtinet, ut IV, a, 36 sq. *κυϝεϕτυ αντακϕε* pro *covertu, comoltu*, VII, a, 44 sq. positum legitur; *andendu* autem imperativus est verbi *ἀμφιτείνω*, quemadmodum supra imperativum verbi *ἐκτείνω endendu* legimus.

28. Jam omnia praeter preces in quarta particula exhibitas ad finem usque versione verbali absolvi poterunt.

VI, a, 62 sq. *Ape este dersicurent, eno deitu etato Ijovinur, porse perca arsmatia habiest.*
Quum ista supplicarint, tum dicito paeanem in Iguvinos, siquidem lituo addictionem habeas.

VI, a, 63 sq. *Ape este dersicust, duti ambretuto: suront ape termnome covortuso,*
Quum ista supplicaveris, iterum crematote: item quum flamma compleveritis,

VI, a, 64. *sururont pesnimumo, sururont deitu etaians, deitu: enom tertim ambretuto.*
tum precaminor, tum dicito paeanas, dicito: inde tertio crematote.

VI, a, 64 sq. *Ape termnome benuso, sururont pesnimumo, sururont deitu etaias.*
Quum flamma perfeceritis, tum precaminor, tum dicito paeanas.

VI, a, 65. et VII, a, 1 sq. *Eno prinuatur simo etuto: erafont via pora benuso.*
Inde suffimenta cum thymo agitote: ita bene igne perfeceritis.

VII, a, 3. *Fondlire abrof trif fetu, heriei rofu heriei peiu: 'Serfe Martie feitu,*
In Fontinalibus apris tribus facito, vel rubris vel fuscis: 'Serfo Martio facito,

VII, a, 3 sq. *popluper totar Ijovinar, totaper Ijovina: vatuo ferine feitu; poni fetu;*
pro populo totius Iguvinae, pro tota Iguvina: fatua ferina facito; pane facito;

VII, a, 4 sq. *arvio fetu; tases persnimu; prosesetir mefa spefa ficla arsveitu: suront naratu,*
arviga facito; tacens precator; prosectis mazam spissam in phiala addito: tum dicito,

VII, a, 5. *puse verisco treblanir. Ape traha sahata combifiansust, enom erus dirstu.*
sicut per ferias treblanas. Quum lacte saccato auspicatus eris, inde incantationes dicito.

VII, a, 6. *Rubine porca trif rofa ote peia fetu Prestote 'Serfie 'Serfer Martier,*
In Robigalibus porcabus tribus rubris aut fuscis facito Prestatae 'Serfiae 'Serfi Martii,

VII, a, 6 sq. *popluper totar Ijovinar, totaper Iovina: persaia fetu; poni fetu; arvio fetu:*
pro populo totius Iguvinae, pro tota Iguvina: purgatoriis facito; pane facito; arviga facito:

VII, a, 7. *suront naratu, pusi pre verir treblanir; tases persnimu;*
tum dicito, sicut ante ferias treblanas; tacens precator;

VII, a, 8. *prosesetir strusla ficla arsveitu. Ape supo, postro pepescus,*
prosectis struem in phiala addito. Quum sulfure, bitumine purgaveris,

VII, a, 8 sq. *enom pesclu ruseme vesticatu Prestote 'Serfie 'Serfer Martier,*
inde lustratione ruri libato Prestatae 'Serfiae 'Serfi Martii,

VII, a, 9. *popluper totar Iovinar, totaper Iovina: enom vesclir adrir ruseme eso persnihimu.*
pro populo totius Iguvinae, pro tota Iguvina: inde vasculis atris ruri hoc precator.

29. Precum extrema post verba VII, a, 20. *ennom persclu eso deitu*, h. e. inde in lustratione hoc dicito, insertis verbis VII, a, 21. *tiom plenir*, h. e. tibi plenis, repetuntur; tum additur:

VII, a, 23 sq. *Enom vesticatu, ahatripursatu. Enom ruseme persclu vesticatu*
Inde libato, tripudiato. Inde ruri lustratione libato

VII, a, 24. *Prestote 'Serfie Serfer Martier, popluper totar Ijovinar, totaper Iovina:*
Prestatae 'Serfiae 'Serfi Martii, pro populo totius Iguvinae, pro tota Iguvina:

VII, a, 24 sq. *ennom vesclir alfir persnimu; superne adro trahvorfi andendu, eso persnimu.*
iode vasculis albis precator; superne atrum transversim imponito, hoc precator.

Sequentibus precibus iterum VII, a, 34. verba *ennom persclu eso persnimu*, h. e. inde in lustratione hoc precator, et *tiom plener*, h. e. *tibi plenis*, inseruntur; additur autem:

VII, a, 36 sq. *Enom vesticatu, ahatripursatu. Vestisa et mefa spefa scalsie conecos fetu*
Inde libato, tripudiato. Visceribus et maza spissa mola spargens facito

VII, a, 37 sq. *Fisovi Sansii, popluper totar Ijovinar, totaper Ijovina: suront naratu,*
Fisovio Sansio, pro populo totius Iguvinae, pro tota Iguvina: tum dicito,

VII, a, 38. *puse post verir tesonocir; vestisiar erus ditu: enno vestisia, mefa spefa;*
sicut post ferias tesenacas; viscerum incantationes dicito: iode visceribus, maza spissa;

VII, a, 38 sq. *sopam purome efurfatu, subra spahamu: traf sahatam etu.*
solfure in igne februato, suffimioe suffito: lacte saccato agito.

VII, a, 39 sq. *Ape traha sahata covortus, ennom comoltu, comatir persnihimu, capif sacra aitu.*
Quom lacte saccato compleveris, inde cumulato, tacite precator, capide sacra libato.

VII, a, 41. *Trahaf Sahate vitla trif feetu Turse 'Serfie 'Serfer Martier,*
Cum lacte saccato vitulabus tribus facito Tursae 'Serfiae 'Serfi Martii,

VII, a, 41 sq. *popluper totar Ijovinar, totaper Ijovina: persaea fetu; poni fetu; arvio fetu;*
pro populo totius Iguvinae, pro tota Iguvina: purgatoriis facito; pane facito; arviga facito;

VII, a, 42. *tases persnimu; prosesetir stru'sla ficlam arsveitu: suront naratu,*
tacens precator; prosectis struem in phiala addito: tum dicito,

VII, a, 42 sq. *puse verisco treblaneir. Ape purdinsiust, carsitu.*
sicut per ferias treblanas. Quum consecraveris, caedito.

VII, a, 43. *Pufe abrons facurent, puse erus dersa: ape erus dersust, postro combifiatu.*
Ex quo apris fecerint, ex eo incantationes dicas: qoum incantationes dixeris, bitumine auspicator.

VII, a, 43 sq. *Rubiname erus dersa: enem Traha Sahatam combifiatu, erus dersa.*
Robigalibus incantationes dicas: inde lacte saccato auspicator, incantationes dicas.

VII, a, 44. *Enem Rubiname postro covertu, comoltu, comatir persnimu et capif sacra aitu.*
Inde Robigalibus bitumine completo, cumulato, tacite precator et capide sacra libato.

VII, a, 45. *Enom Traha Sahatam covertu, comoltu, comatir persnihimu: enom purditom fust.*
Inde lacte saccato completo, cumulato, tacite precator: inde rite peractum sit.

VII, a, 46. *Postertio, pane poplo andirsa fust, porse perca arsmatia habiest,*
Vice tertia, quando populo indictum fuerit, siquidem lituo addictionem habeas,

VII, a, 46 sq. *et prinuatur dur tefruto tursar, eso tasetur persnihimumo.*
et suffimenta ture cremato incenderis, hoc cum sileotio precator.

30. Post preces deinde haec leguntur:

VII, a, 51. *Este trioper deitu: enom ivenga peracrio tursituto,*
Ista ter dicito: inde juvencas sacres crematote,
VII, a, 51 sq. *porse perca arsmatia habiest, et prinuatur.*
siquidem lituo addictionem habeas, et suffimenta.
VII, a, 52. *Hondra furo Sehemeniar hatuto, totar, pisi heriest.*
Posthac debita Semoniis facitote, omnibus, utcumque placuerit.
VII, a, 52 sq. *Pafe trif promom haburent, eaf acersoniem fetu Turse Jovie,*
Quando tribus primum habuerint, eabus cum fumigatione facito Tursae Joviae,
VII, a, 53. *popluper totar Ijovinar, totaper Iovina: suront naratu, puse verisco treblanir;*
pro populo totius Iguvinae, pro tota Iguvina: tum dicito, sicut per ferias treblanas;
VII, a, 53 sq. *arvio fetu; persaea fetu; strusla ficla prosesetir arsveitu; tases persnimu; poai fetu.*
arviga facito; purgatoriis facito; struem in phiala prosectis addito; tacens precator; pane facito.

In his jam plura vix intelliguntur, quia non verba solum modo in singulari, modo in plurali numero sunt posita, sed ignoratur etiam nominum constructio. Sic nescio an *et prinuatur* cum *ivenga peracrio*, pro quo IV, a, 40. *ιFεκα πεϱακϱι* scriptum est, tanquam accusativus ab imperativo *tursituto* dependens, conjungendum sit: nec *pafe trif promom haburent* intelligi posset, nisi verba *σαφ ιFεκα τϱε ακεϱνιε φετυ* IV, a, 12 sq. docerent, ad *trif* quoque supplendum esse *juvencabus facere*. Posterior autem septimae tabulae pagina tam obscura est, ut de ea prorsus tacerem, nisi intentatum aliquid relinquere puderet. Si quis igitur minime probet, quod statuerim, huic meo primo periculo veniam precor, atque si quid melius suadebitur, hoc me libenter accepturum esse, sincero animo profiteor. Etsi enim similia quaedam in tertia leguntur tabula, iis tamen non tollitur omnis explicandi difficultas. Intelligitur tantum e verbis *πισι πυμπε φυστ* III, a, 3 sq. et 10 sq., *panupei fratrexs* pro *pompa fraterna* scriptum videri, quemadmodum adverbium *erec* s. *εϱεκ* III, a, 11. pro *εϱε ϱι* III, a, 4. s. *ea in re.*

31. *Sueso* a *σFεσυ* in approbatione quaestoritia IV, a, 45. non differt nisi casu: hic enim subjecti locum obtinere videtur, ad quod verbum *fiat* suppleri possit. Tum *fratrecate* ablativus esse potest adjectivi *fratrecas* s. *fratrexs*, quod sicut *sevacne* s. *venerabili* cum substantivo *portaia* s. *consecratione* construitur. *Fratrom Atiersio(m)* genitivum pluralis esse, ut *Fratrus Atiersier* dativum, jam in quarta particula §. 29. vidimus; si vero *desenduf* propter literam *f* finalem pro ablativo nominis numeralis *desenduo* s. *duodecim* accipiendum est, genitivus ille non a substantivo *portaia*, sed a *desenduf* dependet. Quemadmodum *pisi* conjunctio relativa est, ad quam adverbium *erec* refertur; sic *pifi* mihi ablativus vel dativus pluralis relativi pronominis esse videtur, ad quod genitivus pluralis *erom* est referendum. Adjectivum *fratreca*, cum *reper* s. *pro re* conjunctum, genitivi

Fratrum locum obtinet; *para* vero pro *pers*, h. e. supplicatio, positum esse videtur, sicut *ehiato(m)* pro *ehetur* s. ovatio, scil. *sit.* Quemadmodum VI, b, 20. *ostensendi* pro *ostene sent*, atque VII, a, 5. *combifiansust* pro *combifians fust* scriptum est, sic *tursiandu* post *ponne ivengar*, h. e. postquam juvencae, *cremandae sint s. crementur* significare vidatur; *hertei* vero, ut *herti* in Latinis tertiae tabulae inscriptionibus, *muneri s. sacrificio. Appei* non differt ab *ape s. ἐπεὶ (postquam)* vel *pane* pro *pone* VII, a, 46., ubi eadem verba sequuntur *poplo(m) andirsa fust*, unde ibidem *arfertur Atiersir*, h. e. felix Atiersiis eventus, supplendum esse, ex hoc loco cognoscitur. *Portust* vix differt a *πυῤτυFιες* V, b, 28. et *issoc* significat *eo ipso modo*; ad *frateci(r)* vero *arsferturar* esse supplendum, e verbis *παντα μυτα αῤφερτυῤε σι, παντα μυτα Φῤατῤυ Ατιιεῤιυ* III, b, 2 sq. colligo. Haec est igitur totius paginae versio verbalis:

VII, b, 1. *Pisi panupei fratrexs Fratrus Atiersier fust,*
Utcumque pompa fraterna Fratribus Atiersiis fuerit,
VII, b, 1 sq. *erec sueso fratrecate portaia sevacne Fratrom Atiersio desenduf.*
inde suetum (fiat) fraternali consecratione venerabili Fratrum Atiersiorum duodecim.
VII, b, 2. *Pifi reper fratreca pars est, erom ehiato, ponne ivengar tursiandu hertei.*
Quibus pro re fratrica supplicatio est, eorum (sit) ovatio, quando juvencae crementur sacrificio.
VII, b, 3. *Appei arfertur Atiersir poplom andersa fust, sve neip portust issoc,*
Postquam felix Atiersiis eventus populo indictus fuerit, si nec consecraveris eo ipso modo,
VII, b, 3 sq. *pusei subra screhto est, fratreci motar sins.*
sicut supra scriptum est, fratricae res mutae s. irritae sint.

32. Omnibus his, quae in sexta septimaque tabulis continentur, quomodocumque fieri potuit, illustratis, de *particularum* usu quaedam addere liceat. *Interjectiones* quidem nullae leguntur nisi *ευ (evoe)* V, b, 9., sed praepositionum, conjunctionum adverbiorumque variae sunt species. *Praepositionum* alias in sola compositione, alias nonnisi separatim positas, alias denique utroque modo usurpatas inveniri, Umbris cum Romanis commune est; sed si *ponne* VI, a, 43. et VII, b, 2. pro *πυνε* IV, a, 1. recte pro conjunctione accepi, una tantum praepositio *συπεῤ* IV, a, 41. est, unde derivata quidem adverbia *subra* et *superne* VI, b, 15. VII, a, 25., nihil vero compositum legatur: nam ab *ander* VI, a, 47. composita sunt *andersistu* et *andersesust* VI, b, 6 sq., ut a *com combifiatu, covertu*, a *pre prevendu*, a *post postertio. Sub* in solis compositis *suboco, subocav, subator* cet., reperi, ut *trah* in *trahvorfi*, *re* in *reste*, *e* vel *eh* in *efurfatu* et *ehveltu*, *aha* vel *a* in *a(ha)tripursatu*, *op* in *υπετυ* V, b, 1., *pro* in *procanurent*, *po* vel *pu(r)* in *podruhpei* et *pudrovitu* pro *πυῤτυFετυ*, *ar* vel *ars* in *ar(s)veitu*, *ant* fortasse in *αντακῤε* pro *comoltu*, sed *συ* quoque legitur in *συτεντυ* V, a, 23 sq., ut *an* et *en* in *αντεντυ* et *εντεντυ* II, b, 15., *andendu* VII, a, 25. et *endendu* VI, a, 40. 49., *os* in *υσπεντυ* s. *ostendu* VI, b, 20., quibus fortasse annume-

randum est *πεϕτεντα*, I, 8. V, a, 31. Nulla praepositio tam varie usurpatur, quam *α*: neque enim solum *αστιντα* pro *ανστιντα* II, 18 sqq. legitur, ut *ατεντα* V, b, 28. pro *αντεντα*, *απεντα* II, 27. pro *αμπεντα* II, 23. vel *ahavendu* VII, a, 27. et *απϕεττα* IV, a, 20. pro *αμπϕεϝτα* IV, a, 21., sed etiam *αϜειτα'* I, 1. pro *αϕϜειτα* cet. Praeterea *avirseto* in precibus a *virseto* non magis differre videtur, quam Latinum *averrunco* a *verrunco* vel Graecum *ἀπειρύκω* ab *ἐρύκω*; *'sihitu* contra et *an'sihitu*, *hostatu* et *anhostatu* sibi opponuntur, ut *Ϝεσκλα σνατα ασνατα* V, a, 19. Duae praepositiones *com* et *per*, quarum haec Latinae praepositioni *pro* respondet, nomini suo postponi solent, ut *ocriper Fisiu*, *totaper Ijovina*, *vocucom Joviu*, *verisco treblanir*, *esisco esoneir seveir*, et in adverbiis *trioper* pro *ter*, *destruco*, *nertruco*, pro *dextrorsum*, *sinistrorsum*: nihilo secius legitur etiam *com prinuatir* et *com perocris sacris*.

33. Praepositionum usum apud Umbros rariorem reddidit ablativorum varietas, ut propter casum localem praepositio *en* vel *an* pro *in* nonnisi in compositis usurpetur. Sed *conjunctiones* quoque non ita multae sunt, quarum una *eine* pro *εἰ μή*, *nisi*, etiam pro praepositione *sine* VI, b, 10. cf. 11. usurpata esse videtur. Aliam contra conjunctionem *arnipo* VI, a, 41. pro *antequam* e praepositione *ar* pro *ad* et negatione *nipo* pro *necdum* compositam puto: *neip*, *nep*, enim VI, b, 6. *neque*, *nec*, significat. Quemadmodum apud Latinos *si* non differt a *nisi*, sic VII, b, 3. *sve neip* ab *eine*: nec mirandum est, quod *sve*, ut apud Oscos *svae*, pro *si*, sed *eine* pro *nisi* dicatur, quum etiam *ni* Latinum non tam ex *nisi*, quam ex *necí* contractum videatur. Ceterum *neip* pro *non* post *puse(i)* in precibus, ut *nesimei*, ex *ne* et *somo*, h. e. *simul*, compositum, post *porsei* VI, b, 9. legitur. *Somo* ibidem bis positum est pro copulativa *et*, quae plerumque omittitur, nedum repetatur, ut *heri(ei)* pro *ote* (ant) VI, a, 3. 6. coll. IV, a, 24. 27. vel *ehe* pro *ἠέ* (sive) VI, a, 54. Memoranda sunt correlata *erse* — *nersa* VI, b, 6., quorum posterius, quum subjunctivum regat, non adverbium est, ut *unquam* — *nunquam* apud Romanos, sed conjunctio. Pleraeque conjunctiones cum subjunctivo construuntur, ut *ap(p)e(i)* et *pon(n)e*: legitur tamen VII, b, 3. *pusei subra screhto est*, VI, b, 1. 5. *po(e)i angla aseriato est*, VI, b, 8. *pafe arsfertur trebeit*, VI, b, 9. *porsei nesimei asa deveia est* (cf. 10.), sicut in precibus *pers(e)i mers est* et VI, a, 55. *pue mers est* — *pirse mers est* cet. Hinc *σϜε πις Ϝαβε* IV, a, 18. sive *sopir habe* VI, a, 54. indicative intelligi potest, etsi VI, a, 46. *svepo* — *vasetome fust* et IV, a, 8. *σϜεπα* — *Ϝαζετυμισε*, atque in Bantina inscriptione *svae pis herest* et *svae pis contrud exeic fefocust* legitur. Eandem conjunctionem varie scribi potuisse, discimus e *pone poplo afero heries* VI, a, 48. et *postertio pone poplo andirsa fust*, quemadmodum e *pusei subro screhto est* VII, b, 3. et *porsei subra screhitor sent* VI, b, 15. colligi potest, varias conjunctiones interdum inter se permutari. Nihilo minus *pers(e)i* in precibus VI, b, 27. cet. a *puse(i)* discernitur, ut *pue* a *pirse* VI, a, 55., *pufe* a *puse* VII, a, 43. et *pisi* a *pofe* VII, a, 52.

34. Quam maxime varie scribuntur *adverbia*, quibus vis copulativae conjunctionis inest, ut *surur* VI, b, 20. a, 2. 4. s. *suror* VI, a, 37. et *sururo(nt)* VI, a, 48. 64 sq. s. *suront* VII, a, 7 cet.; porro ενε IV, a, 35. pro *enem* VII, a, 44. s. ενȣ IV, a, 38. pro *enom* VII, a, 45. et ενȣκ IV, b, 31. 34. s. ινȣκ pro *eno(m)* VI, a, 38. 46. s. *enno(m)* VII, a, 38 sq., pro quo etiam ενȣμεκ IV, a, 13. 16. 19 sqq. s. ινȣμ(ε)κ, ινενεκ, ινȣντεκ I, 17 sqq. II, 20. scribitur. Quum haec adverbia a pronomine demonstrativo *enur* derivanda sint, quemadmodum conjunctiones *pue, poei, pufe, pafe, pon(n)e, pane* cet. a pronomine relativo, cujus ablativus vel dativus pluralis *pifi* VII, b, 2. legitur: eodem modo dijudicanda videntur adverbia, a pronominibus *erur* et *esur* deducta, ut εϕεκ, εϕακ, εϕȣκ s. εϕȣκȣ, εϕεκ et εϕεϕεκ III, a, 11. II, 12. 14. 31 sqq. εϕεϕι III, a, 4. εϕαϕȣντ, εϕεϕεϕȣντ I, 1. 5.; porro ισȣκ I, 4. ισȣντ II, 16 sq. et εσμικ IV, b, 29. 32. pro *eront* et *enom* VI, a, 24. 38. Verum quemadmodum ιτεκ I, 31. in απ. ιτεκ φακȣστ, et εσȣμεκ IV, a, 8. post σFεπȣ s. *esome* VI, a, 47. post *svepo*, aliter interpretandum est, sic εσȣ(κ) III, a, 1. 14. et εσȣκȣ I, 29. quoque s. *eso*(c) VI, a, 5. 25. et *issoc* VII, b, 3., quanquam *isec* VI, a, 25. eodem fere modo explicari potest, quo *erucom* VI, a, 50., atque *ere, erihont* ibidem non differre videtur ab *erec* VII, b, 1. Quemadmodum porro εϕαϝȣντ IV, a, 23. s. *erafont* VI, a, 65. VII, a, 1. idem fere significat, quod *issoc* VII, b, 3.; sic *eriront* VI, a, 48. idem fere quod εϕε ϕι III, a, 4. et εσȣμεκ IV, a, 8. s. *esome* VI, a, 47., a quibus plane differt *erse*, ad quod VI, b, 6. *nersa*, et VI, b, 8 sq. *porsei* conjunctio refertur. Quia vero tam multa adverbia in κ exeuntia a pronominibus demonstrativis derivata sunt, ϝȣντακ quoque I, 32. II, 3. pro ejusmodi adverbio accipiendum videtur, ut *hondra* VII, a, 52. s. ϝȣτϕα IV, a, 42. idem fere, quod *subra* VI, b, 15., significans. Notandum est, quod prima secundaque tabulae ejusmodi adverbiis tantum abundant, quantum rarus eorundem usus in quinta tabula observatur.